

Utrikesutskottets betänkande 2024/25:UU10

Verksamheten i Europeiska unionen under 2024

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse om verksamheten i EU under 2024 till handlingarna. Utskottet föreslår också att riksdagen ska avslå samtliga motionsyrkanden.

Utskottet har utifrån motionsyrkandenas innehåll koncentrerat behandlingen av skrivelsen till vissa allmänna frågor, den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken, sanktioner och vissa bilaterala och regionala frågor.

I betänkandet finns 15 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Skrivelse 2024/25:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2024.

Cirka 40 yrkanden i en följdmotion.

Cirka 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Ärendet och dess beredning.....	5
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	7
Övergripande frågor	7
Utrikes- och säkerhetspolitik	12
Sanktioner.....	19
Bilaterala och regionala relationer.....	31
Skrivelsen	36
Motioner som bereds förenklat.....	37
Reservationer	38
1. Övergripande frågor, punkt 1 (S).....	38
2. Övergripande frågor, punkt 1 (V).....	38
3. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (S)	39
4. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (V).....	40
5. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (C).....	40
6. Sanktionsregimen mot terrorism, punkt 3 (S, C)	41
7. Sanktionsregimen mot terrorism, punkt 3 (SD).....	42
8. Terroristlistning av ryska företag, punkt 4 (S).....	43
9. Magnitskijsanktioner, punkt 5 (C).....	43
10. Övriga sanktionsfrågor, punkt 6 (S)	44
11. Övriga sanktionsfrågor, punkt 6 (V, MP)	44
12. Bilaterala och regionala relationer, punkt 7 (SD)	45
13. Bilaterala och regionala relationer, punkt 7 (V)	45
14. Bilaterala och regionala relationer, punkt 7 (C).....	46
15. Bilaterala och regionala relationer, punkt 7 (MP)	48
Särskilt yttrande.....	49
Magnitskijsanktioner, punkt 5 (SD)	49
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	50
Skrivelsen.....	50
Följdmotionen	50
Motioner från allmänna motionstiden 2024/25	53
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	60
<i>Bilaga 3</i>	
Finansutskottets yttrande 2024/25:FiU2y	61
<i>Bilaga 4</i>	
Försvarsutskottets yttrande 2024/25:FöU3y	77
<i>Bilaga 5</i>	
EU-nämndens yttrande 2024/25:EUN1y	81

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande frågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 18 och 19 samt
2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

2. Utrikes- och säkerhetspolitik

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 17 och 49,
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14 och
2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 21.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (C)

3. Sanktionsregimen mot terrorism

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1432 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2,
2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 25 och
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 23 och 24.

Reservation 6 (S, C)

Reservation 7 (SD)

4. Terroristlistning av ryska företag

Riksdagen avslår motion

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 42.

Reservation 8 (S)

5. Magnitskijsanktioner

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 27 och 28 samt
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 19, 21 och 34.

Reservation 9 (C)

6. Övriga sanktionsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 72,
2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5 och
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 17 och 18.

Reservation 10 (S)

Reservation 11 (V, MP)

7. Bilateral och regionala relationer

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1429 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 71,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 8, 25 och 26
samt

2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 12.

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (V)

Reservation 14 (C)

Reservation 15 (MP)

8. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2024/25:115 till handlingarna.

9. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 22 maj 2025

På utrikesutskottets vägnar

Aron Emilsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Aron Emilsson (SD), Magdalena Thuresson (M), Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Annika Strandhäll (S), Ann-Sofie Alm (M), Magnus Berntsson (KD), John E Weinerhall (M), Jacob Risberg (MP), Stefan Olsson (M), Angelika Bengtsson (SD), Katarina Tolgfors (M), Lena Johansson (S), Lotta Johnsson Fornarve (V), Anna Lasses (C) och Gulan Avci (L).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen ska enligt 9 kap. 21 § riksdagsordningen varje år i en skrivelse till riksdagen redovisa verksamheten i Europeiska unionen (EU). Den 27 februari 2025 beslutade regeringen om skrivelse 2024/25:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2024. Skrivelsen lämnades till riksdagen den 6 mars 2025.

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse och ca 40 yrkanden i en följdmotion som väckts med anledning av skrivelsen. I betänkandet behandlar utskottet även ca 50 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25. Av motionsyrkandena har ca 60 yrkanden beretts i förenklad ordning enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande Riksdagen i en ny tid (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335).

Utskottet beslutade den 27 mars 2025 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över skrivelsen och eventuella följdmotioner inom utskottens respektive beredningsområden. Utskottet beslutade samtidigt att ge EU-nämnden tillfälle att yttra sig över skrivelsen (prot. 2024/25:27). Yttranden har mottagits från finansutskottet, försvarsutskottet och EU-nämnden. Yttrandena återfinns i sin helhet i bilagorna 3–5.

Regeringens skrivelse är tillbakablickande och täcker samtliga EU:s verksamhetsområden. Motionsyrkandena tar i sin tur sikte på enskilda delar av verksamheten och på hur regeringen bör agera framöver. Utifrån motionsyrkandenas innehåll har utskottet valt att koncentrera behandlingen av regeringens skrivelse till vissa övergripande frågor, den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken, sanktioner samt vissa bilaterala och regionala relationer.

Under året har utskottet fått information av Utrikesdepartementet inför utrikesrådets möten. Den 25 februari 2025 genomförde utskottet ett offentligt sammanträde om kommissionens arbetsprogram för 2025, vid vilket den svenska kommissionären Jessica Roswall redogjorde för arbetsprogrammet. I sammanträdet deltog ledamöter även från övriga utskott och EU-nämnden. Vidare har utskottet tagit del av kommissionens allmänna rapport om verksamheten i EU 2024, som upprättas i enlighet med fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) artikel 249.2 och som lämnades till riksdagen den 14 mars 2025.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2024 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen ger en

övergripande beskrivning av EU:s utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, samarbetet om rättsliga och inrikes frågor samt unionens institutioner. Den tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar bredden i unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar.

Utskottets överväganden

Övergripande frågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om vissa övergripande frågor.
Jämför reservation 1 (S) och 2 (V).

Skrivelsen

Året har präglats av ett svårt omvärldsläge, med Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och en upptrappad konflikt i Mellanöstern. Strävan att fortsätta ge ett starkt ekonomiskt, militärt, politiskt och humanitärt stöd till Ukraina, liksom att successivt utöka sanktioner riktade mot Ryssland har genomsyrat den politiska dagordningen.

Rättsstatsfrågorna befinner sig fortfarande högt upp på EU:s dagordning. Respekt och skydd av rättsstatsprincipen och de övriga värden som unionen bygger på är nödvändigt för det djupa och breda samarbetet. Det s.k. artikel 7-förfarandet mot Polen avslutades i maj 2024. Europaparlamentet initierade i september 2018 ett artikel 7-förfarande mot Ungern. Sedan den 15 december 2022 håller rådet inne ungerska medel inom sammanhållningspolitiken. Det sker enligt villkorlighetsförordningen som gör det möjligt att skydda EU:s budget i situationer där unionens ekonomiska intressen kan vara hotade på grund av generella brister som rör rättsstatsprincipen. Under 2024 föreslog kommissionen ingen ändring av beslutet efter att ha gjort en förnyad bedömning av situationen i Ungern. Kommissionens årliga rapport om rättsstatssituationen för 2024 granskade fyra områden: de nationella rättssystemen, åtgärder mot korruption, mediemångfald samt kontroll och balans i det institutionella beslutssystemet.

Europeiska rådet enades på ett extra möte den 1 februari 2024 om en halvtidsöversyn av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Förslaget förhandlades intensivt under 2023, och regeringens ståndpunkt var budgetrestriktivitet för att hålla nere den svenska avgiften, men även att fortsätta med EU-stödet till Ukraina.

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 18 föreslås att regeringen ska verka för att införa en sanktionstrappa som gör att EU ytterst kan utesluta ett land som har fullbordat en nedmontering av demokratin. I yrkande 19 i samma motion föreslås att regeringen ska verka för att aborträtten ska grundlagsskyddas i EU genom att rätten till säker och trygg abort skrivs in i EU:s rättighetsstadga.

I kommittémotion 2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8 föreslås att regeringen verkar för att EU inför en feministisk budget.

Bakgrund

Grundläggande värden

Enligt artikel 2 i EU-fördraget ska unionen bygga på värdena respekt för människans värdighet, frihet, demokrati, jämlikhet, rättsstaten och respekt för de mänskliga rättigheterna, inklusive rättigheter för personer som tillhör minoriteter. Dessa värden ska vara gemensamma för medlemsstaterna i ett samhälle som kännetecknas av mångfald, icke-diskriminering, tolerans, rättvisa, solidaritet och principen om jämställdhet mellan kvinnor och män.

Enligt artikel 7.1 i EU-fördraget får rådet, på ett motiverat förslag från en tredjedel av medlemsstaterna, Europaparlamentet eller kommissionen, slå fast att det finns en klar risk för att en medlemsstat allvarligt åsidosätter de värden som anges i artikel 2 och framföra rekommendationer till den aktuella medlemsstaten. Rådet ska höra den aktuella medlemsstaten innan beslut fattas.

Vidare får Europeiska rådet enligt artikel 7.2 slå fast att en medlemsstat allvarligt och ihållande åsidosätter värden som anges i artikel 2. Har Europeiska rådet gjort detta får rådet enligt artikel 7.3 besluta om att tillfälligt upphäva vissa av de rättigheter som medlemsstaten har till följd av tillämpningen av fördragen, inbegripet rösträtten i rådet. Medlemsstatens skyldigheter enligt fördragen fortsätter att vara bindande.

De närmare omröstningsbestämmelser som gäller för de olika stegen i artikel 7-förfarandet anges i artikel 354 i EUF-fördraget, av vilken bl.a. följer att den berörda medlemsstaten inte får delta i omröstningen.

EU-domstolen är enligt artikel 269 i EUF-fördraget behörig att pröva lagenligheten av en akt som antas av Europeiska rådet eller rådet enligt artikel 7 när det gäller iakttagandet av de regler som styr förfarandet. Endast den medlemsstat som är föremål för akten får väcka talan i domstolen.

I december 2017 inledde kommissionen artikel 7-förfarandet mot Polen genom ett motiverat förslag till beslut om att fastslå att det finns en klar risk för att Polen allvarligt åsidosätter rättsstatsprincipen (COM(2017) 835). I september 2018 initierade Europaparlamentet ett andra artikel 7-förfarande genom att anta ett motiverat förslag i fråga om Ungern (P8_TA(2018)0340). Rådet har vid ett antal tillfällen genomfört utfrågningar av Polen och Ungern inom ramen för det första steget i artikel 7-förfarandet. Standardformer för dessa utfrågningar anges i rådets dokument 10641/2/19.

Europaparlamentet har konstaterat att situationen i Polen och Ungern har försämrats sedan artikel 7-förfarandena inleddes och upprepade gånger uppmanat rådet att genomföra förfarandena på ett sätt som leder till meningsfulla framsteg (resolution P9_TA(2022)0204).

Yttranden från andra utskott och EU-nämnden

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet konstaterar att världsläget fortfarande är kraftigt påverkat av kriget i Ukraina. Utskottet har vid överläggningar ställt sig bakom regeringens linje att fortsätta ge stöd till Ukraina och att särskilt prioritera detta i fråga om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget och förslaget om att inrätta en Ukrainafacilitet för perioden 2024–2027.

Utskottet gav i juli 2023 regeringen mandat att inför halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget driva linjen att översynen inte ska användas för att möjliggöra ökade utgifter i EU-budgeten eller för att luckra upp utgiftstaken begränsande funktion, utan att finansieringen i första hand bör ske genom omprioriteringar. Utskottet välkomnar att en överenskommelse nåts och att Ukraina fick en särskild roll i överenskommelsen.

Finansutskottet konstaterar att regeringen inför förhandlingarna om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget för perioden 2021–2027 stämde av prioriteringarna för utformningen av EU:s budget i överläggningar med finansutskottet och genom samråd med EU-nämnden. Mot denna bakgrund anser utskottet att utrikesutskottet bör föreslå att motionsyrkandet om att EU ska införa en feministisk budget bör avslås.

Utskottet välkomnar inrättandet av det nya ramverket för ekonomisk styrning i EU. Ramverket innebär att medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer införs för samtliga medlemsstater. Utskottet understryker att ramverket ska leda till minskad skuldsättning över tid. Samtidigt kan utskottet se att omvärldsläget kräver exceptionella lösningar på medellång sikt och välkomnar därför arbetet för att möjliggöra avsteg från stabilitets- och tillväxtpakten för att medlemsstaterna ska kunna öka sin nationella försvarsfinansiering. Utskottet välkomnar att den första nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen tagits fram och att detta gjorts med löpande kontakter på nationell nivå mellan regeringen och utskottet.

Enligt utskottet är det vidare centralt att rådet och kommissionen i tillämpningen av den ekonomiska styrningen fullt ut respekterar de nationella parlamentens roll.

Utskottet ser positivt på att EU prioriterar arbetet mot penningtvätt och terrorismfinansiering, t.ex. genom att inrätta en europeisk myndighet för bekämpning av penningtvätt och terrorismfinansiering.

Utskottet betonar vikten av att skydda EU:s finansiella intressen och ställde sig kritiskt till beslutet om att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten för 2022. Sverige röstade nej eftersom Sverige såg det som allvarligt att kommissionen inte fått en revisionsförklaring utan kritik för alla delar av budgeten. Europeiska revisionsrätten konstaterade att felprocenten i EU-budgeten uppgick till 5,6 procent. Ett flertal av revisorernas

iakttagelser återspeglade att EU-budgetens riskexponering ökar. Europaparlamentet beviljade i mars 2024 ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för 2022.

Utskottet ställde sig också kritiskt till kommissionens förslag till EU:s budget för 2025. Sverige röstade som enda land nej till förslaget, med motiveringen att överenskommelsen som nåddes om EU:s budget för 2025 inte bedömdes garantera tillräckliga marginaler för det kommande budgetåret. Sverige röstade även nej för att de överstigande räntekostnaderna för EU:s gemensamma upplåning inom Next Generation EU inte i tillräckligt hög grad finansierades genom omprioriteringar och existerande specialinstrument utan i stället genom det nyinrättade specialinstrumentet EURI.

Utskottet betonar avslutningsvis vikten av att frågor som har betydelse för hela EU diskuteras och beslutas av samtliga medlemsstater. Det är viktigt att åtgärder som vidtas i syfte att stärka kapitalmarknadsunionen och bankunionen tar hänsyn till hela EU:s inre marknad och att utformningen av kapitalmarknadsunionen möjliggör likvärdig behandling av länder som har och länder som inte har euron som valuta.

Finansutskottet föreslår därmed att utrikesutskottet ska avstyrka motion 2024/25:3355 yrkande 8.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden konstaterar i sitt yttrande att rättsstatsfrågorna har varit återkommande dagordningspunkter. Inom ramen för den årliga rättsstatsdialogen har det genomförts både landspecifika dialoger och en horisontell diskussion om kommissionens årliga rapport om rättsstatsprincipen som för första gången omfattar fyra kandidatländer (Albanien, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien). Sammantaget har det funnits stöd för regeringens hållning med avvikande ståndpunkt från ett parti (S) i fråga om den horisontella diskussionen. Nämnden har vidare gett regeringen stöd för dess linje i hanteringen av utvecklingen när det gäller unionens värden i Ungern. Vidare har nämnden gett regeringen stöd för dess linje gällande lagstiftningspaketet för försvar av demokratin.

Inför möten i rådet för ekonomiska och finansiella frågor har ett återkommande tema varit ekonomiska och finansiella konsekvenser av Rysslands krig mot Ukraina. Regeringen fick genomgående stöd för sin hållning i nämnden. EU:s stats- och regeringschefer diskuterade vid ett extrainsatt möte den 1 februari halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen inklusive Ukrainafaciliteten. Rådet fattade kort därefter beslut i frågan och regeringen fick stöd för sin ståndpunkt.

EU-nämnden nämner i sitt yttrande att diskussionen om Europas framtid har varit en återkommande fråga, där det funnits stöd i nämnden för regeringens inriktning med avvikande ståndpunkter vid olika tillfällen från fyra partier (S, SD, V och MP). Förbindelserna mellan EU och Storbritannien liksom mellan EU och Schweiz har behandlats även detta år. Vid samtliga tillfällen har det funnits stöd för regeringens hållning. Nämnden har vidare gett

sitt stöd för regeringens linje gällande lagstiftningsplaneringen och diskussionen om vad medlemsstaterna anser bör finnas med i kommissionens arbetsprogram för 2025. Tre partier (S, V och MP) anmälde avvikande ståndpunkter.

Andra samrådsfrågor som lyfts fram i yttrandet är bl.a. situationen i Mellanöstern, handel, konkurrenskraft, migration, sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård, miljö och klimat, transport, telekommunikation och energi samt jordbruk och fiske.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det är 30 år sedan Sverige gick med i EU och att ett starkt EU ger Europa kraft och Sverige en starkare röst i globala frågor.

När det gäller motionsyrkandet om att införa en sanktionstrappa som gör att EU ytterst kan utesluta ett land som har fullbordat en nedmontering av demokratin, vill utskottet hänvisa till sin ståndpunkt i betänkande 2022/23:UU10. Utskottet avvisade i detta betänkande inte helt i sak ett förslag om att utesluta medlemsstater som inte respekterar EU:s grundläggande värden. Utskottet anförde emellertid att det fanns en överhängande risk att även ett snävt avgränsat ändringsförslag av EU-fördragen med sikte på att under vissa specifika omständigheter kunna utesluta medlemsstater på ovan nämnda grund skulle kunna öppna för en mer omfattande översyn av fördragen med svårförutsägbar utgång. Utskottet pekade i stället på att EU-fördragets artikel 7 ger unionen möjlighet att distansera sig från och isolera en medlemsstat som allvarligt och ihållande åsidosätter de grundläggande värdena, samtidigt som de folkrättsliga kraven på medlemsstaten att leva upp till sina åtaganden enligt fördragen fortsätter att gälla. Samtidigt som artikel 7 ger denna möjlighet ville utskottet betona att unionens arbete bör vara inriktat på att ytterligare utveckla metoderna för att förebygga att respekten för de grundläggande värdena urholkas till den grad att artikel 7 behöver tillämpas. Utskottet såg därför positivt på de olika förebyggande och korrigerande processer som utvecklats de senaste åren. Avslutningsvis underströk utskottet vikten av de gemensamma grundläggande värdena frihet, demokrati, jämställdhet och rättsstatens principer som EU-samarbetet bygger på. Respekten för dessa värden är en av unionens främsta tillgångar och måste garanteras. Det är en grund för ett fungerande samarbete och ömsesidigt förtroende mellan medlemsstaterna och också för omvärldens förtroende för unionen som global aktör. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

När det gäller motionsyrkandet om att rätten till abort ska skrivas in i EU:s rättighetsstadga, konstaterar utskottet att det finns en resolution från EU-parlamentet om frågan (Europaparlamentets resolution av den 11 april 2024 om införlivande av rätten till abort i EU-stadgan om de grundläggande rättigheterna). I resolutionen framhålls det att sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är grundläggande mänskliga rättigheter som måste skyddas och stärkas och som inte på något sätt får urvattnas eller dras tillbaka. Resolutionen

är inte bindande. Utskottet konstaterar att det krävs enighet bland EU:s medlemsstater för att ändra EU:s rättighetsstadga.

När det gäller motionsyrkandet om att EU ska införa en feministisk budget, anser utrikesutskottet i likhet med finansutskottet att detta yrkande kan avslås med hänsyn till att regeringen har stämt av prioriteringarna för utformningen av EU:s budget i överläggningar med finansutskottet och genom samråd med EU-nämnden inför förhandlingarna om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget för perioden 2021–2027.

Med hänvisning till det som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2024/25:3107 yrkandena 18 och 19 samt 2024/25:3355 yrkande 8.

Utrikes- och säkerhetspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena om EU:s utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik.

Jämför reservation 3 (S), 4 (V) och 5 (C).

Skrivelsen

I ljuset av de omfattande utmaningar som den regelbaserade världsordningen står inför med en ökande polarisering i världssamfundet fortsatte arbetet under 2024 med att genomföra EU:s globala strategi för utrikes- och säkerhetspolitik från 2016. I en alltmer dynamisk och föränderlig värld har kraven ökat på EU:s förmåga att agera snabbt. Arbetet med att effektivisera den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken fortgår. EU har intensifierat sina ansträngningar att förbättra dialogen med tredjeländer. EU har också verkat för att begränsa Rysslands negativa påverkan och inflytande i internationella forum som svar på landets destabiliserande åtgärder utomlands. Rådet för utrikesfrågor beslutade i juni 2024 om prioriteringar för EU:s arbete i FN under generalförsamlingens 79:e session. Prioriteringarna innefattade att stå upp för en regelbaserad världsordning, inklusive FN-stadgan, och verka för ett effektivt multilateralt system.

Åtagandena i den s.k. strategiska kompassen ger inriktningen för EU:s säkerhets- och försvarspolitiska samarbete för de kommande fem till tio åren. En viktig del av genomförandet av kompassen är EU:s snabbinsatsstyrka. Snabbinsatsstyrkan planeras uppnå full operativ förmåga under 2025.

Den 30 oktober 2024 presenterade Finlands tidigare president Sauli Niinistö, på uppdrag av kommissionen, en rapport om hur Europas civila och militära beredskap kan öka.

Vid rådet för utrikesfrågor (försvar) den 19 november 2024 antogs rådsslutsatser om den strategiska översynen av det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco). Rådsslutsatserna pekar ut vägen framåt för kommande eventuella revideringar av relevanta rådsbeslut om Pesco. Vid det ovan

nämnda rådet antogs också en rådsrekommendation om uppfyllandet av de bindande åtagandena inom ramen för Pesco.

EU har fortsatt utveckla samarbetet inom ramen för den cyberdiplomatiska verktygslådan. EU:s arbete med att bemöta hybridhot intensifierades under 2024 till följd av ökade ryska hybridaktiviteter i enskilda medlemsstater såväl som mot unionen i sin helhet. Inom ramen för den strategiska kompassen vidareutvecklade EU under året arbetet med att bemöta hybridhot, inklusive att utveckla EU:s verktygslåda för hantering av hybridhot. Även en hybridsanktionsregim har införts för att bemöta ryskt aggressivt agerande mot EU, dess medlemsstater och internationella partners. Till följd av att ett stort antal val ägde rum under 2024 fokuserade EU på att stärka demokratisk resiliens för att motverka otillbörlig påverkan på valprocesser, inklusive i valet till Europaparlamentet.

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 17 föreslås att regeringen ska arbeta för att stärka den samlade europeiska försvarsförmågan samt EU:s handlingsförmåga som säkerhetspolitisk aktör och förmåga att ta ansvar för unionens och närområdets säkerhet. I samma motion yrkande 49 föreslås att regeringen ska stärka sitt arbete mot cyberhot och desinformation.

I kommittémotion 2024/25: 3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14 föreslås att Sverige ska arbeta för att stärka EU:s röst gentemot krafter som hotar den liberala demokratin, t.ex. systemrivaler som Kina.

I kommittémotion 2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 21 föreslås att regeringen återkommer med förslag om att Sverige ska lämna det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco).

Bakgrund

Mål för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken

Enligt artikel 3.5 i EU-fördraget ska unionen i sina förbindelser med den övriga världen bekräfta och främja sina värderingar och intressen samt bidra till skydd av sina medborgare. Unionen ska bidra till fred, säkerhet, hållbar utveckling av vår jord, solidaritet och ömsesidig respekt mellan folken, fri och rättvis handel, utrotning av fattigdomen och skydd för de mänskliga rättigheterna, särskilt barnets rättigheter. Unionen ska också bidra till att internationell rätt följs strikt och utvecklas samt till respekt för principerna i FN-stadgan. Av EU-fördragets artikel 21 framgår det att unionens åtgärder i internationella sammanhang ska utgå från de principer som har legat till grund för dess egen tillblivelse, utveckling och utvidgning. Målen för unionens internationella förbindelser är att

- skydda sina värden, sina grundläggande intressen, sin säkerhet, sitt oberoende och sin integritet
- konsolidera och stödja demokrati, rättsstaten, de mänskliga rättigheterna och folkrätten
- bevara freden, förebygga konflikter och stärka internationell säkerhet, i enlighet med ändamålen och principerna i Förenta nationernas stadga samt principerna i Helsingforsavtalets slutakt och målen i Parisstadgan, inklusive dem som avser de yttre gränserna
- främja en hållbar ekonomisk, social och miljömässig utveckling i utvecklingsländerna med det primära syftet att utrota fattigdom
- främja integreringen av alla länder i världsekonomin, även genom gradvis avskaffande av restriktioner för internationell handel
- bidra till utformningen av internationella åtgärder för att bevara och förbättra miljön och för en hållbar förvaltning av jordens naturresurser för att garantera en hållbar utveckling
- bistå befolkningar, länder och regioner som drabbas av naturkatastrofer eller katastrofer som orsakats av människor
- främja ett internationellt system som bygger på fördjupat multilateralt samarbete och ett gott globalt styre.

Enligt EU-fördragets artikel 21 ska unionen även sörja för samstämmigheten mellan de olika områden som omfattas av dess yttre åtgärder och mellan dessa och övrig politik.

Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken

Artikel 42 i EU-fördraget anger att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken ska utgöra en integrerad del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och tillförsäkra unionen en operativ kapacitet som stöder sig på civila och militära resurser. Dessa resurser ska tillhandahållas av medlemsstaterna och kan användas vid uppdrag utanför unionen för att bevara freden, förebygga konflikter och stärka den internationella säkerheten i enlighet med principerna i FN-stadgan. Uppdragen kan enligt fördragets artikel 43 handla om insatser för avrustning, humanitära insatser och räddningsinsatser, militära rådgivnings- och biståndsinsatser, konfliktförebyggande och fredsbevarande insatser samt insatser med stridande förband vid krishantering, inklusive fredsskapande åtgärder och stabiliseringsinsatser efter konflikter. Alla uppdrag kan bidra till kampen mot terrorism. Den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken ska respektera de förpliktelser som vissa medlemsstater har genom Nato.

Den globala strategin

I juni 2016 presenterade unionens höga representant en global strategi för EU:s utrikes- och säkerhetspolitik (rådets dokument 10715/2/16). I strategin anges fem breda prioriteringar för unionens yttre åtgärder för att främja gemensamma intressen. De fem prioriteringarna är

- en stärkt säkerhets- och försvarssektor
- motståndskraft hos stater och samhällen i öster och söder
- en integrerad strategi för konflikter och kriser
- samarbetsgrundade regionala ordningar
- en ändamålsenlig global styrning grundad på folkrätten.

För genomförandet av den globala strategin framhålls vikten av trovärdighet, handlingskraft och samordning i utrikespolitiken. Rådet ställde sig i oktober 2016 bakom de prioriterade områdena för genomförandet av strategin. I sina slutsatser konstaterar rådet att den globala strategin utgör EU:s gemensamma vision och ramen för enade och ansvarsfulla yttre åtaganden i partnerskap med andra för att främja EU:s värderingar och intressen (rådets dokument 13202/16).

Den strategiska kompassen

I juni 2020 godkände rådet slutsatser om säkerhet och försvar, och i dem underströks behovet av att göra framsteg med alla initiativ och uppgifter som inlets i uppföljningen av EU:s globala strategi. Som ett led i detta uppmanade rådet unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik att lägga fram en omfattande analys av hot och utmaningar som ett underlag för ett strategiskt kompassdokument som ska förbättra och styra genomförandet av den ambitionsnivå som man enats om inom ramen för EU:s globala strategi. Rådet anförde vidare att den strategiska kompassen kan bidra till att ytterligare utveckla den gemensamma säkerhets- och försvarskulturen genom att fastställa politiska riktlinjer och specifika mål och syften på områden som krishantering, motståndskraft, förmågeutveckling och partnerskap. Rådet ansåg också att den strategiska kompassen bör utgöra en enhetlig vägledning för pågående säkerhets- och försvarsinitiativ (rådets dokument 8910/20). Europeiska rådet ställde sig vid sitt möte den 24–25 mars 2022 bakom den strategiska kompassen för säkerhet och försvar, som hade godkänts av rådet några dagar tidigare. Kompassen ger en strategisk vision för EU:s säkerhets- och försvarspolitik för de kommande fem till tio åren med mål och tidsatta åtgärder inom de fyra samsamarbetsområdena handling, säkerhet, investeringar och partnerskap (rådets dokument 7371/22). I den första lägesrapporten från 2023 om genomförandet av den strategiska kompassen konstaterar den höga representanten att det gjorts betydande framsteg och att konkreta resultat har uppnåtts inom alla fyra samsamarbetsområden. Vidare konstateras det att EU:s säkerhetsmiljö har försämrats ytterligare och att ansträngningarna i genomförandearbetet måste intensifieras, vilket kräver politisk vilja och aktivering av alla resurser och verktyg som står till förfogande (rådets dokument 6891/23). I den andra genomföranderapporten från mars 2024 uppmärksammas ytterligare framsteg och att arbetet i högre grad fokuseras på konkret verkställighet, bl.a. genom att säkerställa tillräckliga resurser och utveckling av förmågor. Den höga representanten drar slutsatsen att den strategiska kompassen har tjänat sitt syfte som vägledande dokument i hanteringen av de betydande säkerhetsutmaningar som EU ställts inför. För

det fortsatta arbetet nämns bl.a. behovet av att uppdatera den hotbildsanalys som den strategiska kompassen har baserats på och att det också kan leda till behov av att revidera kompassen (rådets dokument 7374/24). Europeiska rådet uttalade vid sitt möte den 21–22 mars 2024 att genomförandet av den strategiska kompassen bör påskyndas eftersom den är en nyckelkomponent i arbetet med att öka EU:s försvarsberedskap.

Permanent strukturerat samarbete (Pesco)

Artikel 42 i EU-fördraget anger att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna ska utgöra en integrerad del av den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och tillförsäkra unionen en operativ kapacitet som stöder sig på civila och militära resurser. Dessa resurser ska tillhandahållas av medlemsstaterna och kan användas utanför unionen för att bevara freden, förebygga konflikter och stärka den internationella säkerheten. De medlemsstater som uppfyller högre krav på militär kapacitet och som har gjort mer bindande åtaganden med tanke på de mest krävande uppdragen ska enligt artikeln upprätta ett permanent strukturerat samarbete. Kriterier och militära kapacitetsåtaganden för det permanenta strukturerade samarbetet anges i protokoll nr 10 till fördraget, och förfarandet för att inrätta samarbetet anges i EU-fördragets artikel 46. Av denna artikel framgår att rådet upprättar samarbetet mellan de medlemsstater som önskar delta och att andra medlemsstater kan ansluta sig i ett senare skede förutsatt att de uppfyller kraven i protokollet. En deltagande medlemsstat kan ensidigt lämna samarbetet genom att underrätta rådet om sitt beslut. Rådet beslutade i december 2017 att upprätta det permanenta strukturerade samarbetet (beslut (Gusp) 2017/2315). Sverige har deltagit i Pesco från början (prop. 2017/18:44, bet. 2017/18:UFöU3, rskr. 2017/18:94). Efter att rådet bekräftat Danmarks deltagande i maj 2023 står Malta som enda medlemsstat utanför Pesco (beslut (Gusp) 2023/1015).

Yttranden från andra utskott och EU-nämnden

Försvarsutskottets yttrande

Mot bakgrund av det kraftigt försämrade säkerhetsläget i Europa de senaste åren anser försvarsutskottet att det är angeläget att europeisk försvarsförmåga stärks och att detta sker skyndsamt. Samtidigt som utskottet konstaterar att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitikerna är mellanstatlig, välkomnar försvarsutskottet samarbete inom EU som syftar till att bidra till förstärkning av den europeiska försvarsförmågan. Utskottet understryker vikten av att försvarssamarbete inom EU inte bidrar till begränsningar av nationell operativ förmåga, och vill därför särskilt framhålla att det är frivilligt för medlemsstaterna att delta i Pescosamarbetet och dess projekt.

Utskottet anser att Pescosamarbetet är en viktig del i utvecklingen av unionens militära interoperabilitet och gemensamma operativa beredskap. Samarbetet utgör också en möjlighet att främja svenska försvarspolitiska

intressen. Givet det försämrade säkerhetspolitiska läget understryker utskottet betydelsen av ett omfattande och välfungerande europeiskt samarbete för att på bästa sätt möta de potentiella hot som präglar såväl svensk som europeisk försvars- och säkerhetspolitik. Sverige deltar i ett Pescosamarbete om militär mobilitet för att förenkla nationella gränsöverskridande militära transportförfaranden. Utskottet anser att det är av avgörande betydelse för europeisk beredskap att det finns möjlighet att snabbt förflytta militär personal och militära tillgångar inom hela Europeiska unionen. Sverige deltar även i ett projekt om skydd av kritisk infrastruktur till havs, bl.a. i Östersjön. Utskottet anför att det är en central förutsättning för skyddet av kritisk infrastruktur till havs att allierade länder samverkar i ökad utsträckning.

Utskottet hänvisar till att regeringen i samband med den svenska anslutningen till Pesco åtog sig att verka för en effektivare europeisk försvarsindustri inom Pesco. Utskottet vidhåller att främjandet av den europeiska försvarsindustriella och försvarstekniska basen är en prioriterad fråga inom det europeiska försvarssamarbetet. Utskottet uttrycker sammanfattningsvis sitt fortsatta stöd för ett svenskt deltagande i Pesco i enlighet med de kriterier och åtaganden som de deltagande länderna enats om.

Försvarsutskottet föreslår att utrikesutskottet ska avstyrka motion 2024/25:3355 yrkande 21.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden anger i sitt yttrande att regeringen vid samråd med nämnden om försvarsberedskap har fått stöd för sin linje, med avvikande ståndpunkt från två partier (V och MP).

Utskottets ställningstagande

Liksom i betänkande 2022/23:UU10 anser utskottet att EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska plattform. Utskottet noterar att regeringen i budgetpropositionen för 2025 ger uttryck för detta och tillägger att EU är en värdegemenskap förankrad i rättsstatens principer och en betydelsefull säkerhetspolitisk aktör för att värna fred och frihet på den europeiska kontinenten och globalt. Regeringen avser att verka för att stärka EU:s roll som en trovärdig global utrikes- och säkerhetspolitisk aktör, utifrån EU:s bredd av instrument under olika politikområden och dess gemensamma värdegrund. Detta görs bl.a. genom att vidareutveckla EU:s utrikespolitiska instrument, inklusive de civila och militära krishanteringsinstrumenten samt dess förmåga att bemöta olika säkerhetsutmaningar som hybridhot och desinformation. Regeringen ska också fortsätta att värna ett starkt och långsiktigt stöd till Ukraina samt stöd till Ukraina och Moldavien i deras EU-närmande.

När det gäller motionsyrkandet om att stärka EU:s röst konstaterar utskottet att EU enligt skrivelsen har intensifierat sina ansträngningar att förbättra dialogen med tredjeländer. EU har även verkat för att begränsa Rysslands

negativa påverkan och inflytande i internationella forum som svar på landets destabiliserande åtgärder utomlands. Inför den 79:e sessionen av FN:s generalförsamling var EU:s prioriteringar att stå upp för en regelbaserad världsordning, inklusive FN-stadgan, och verka för ett effektivt multilateralt system. Utskottet vill även påminna om att det i betänkandena 2024/25:UU7 och tidigare i 2019/20:UU4 har framhållit vikten av att EU och likasinnade länder samarbetar och agerar gemensamt när det gäller de säkerhets- och försvarsmässiga utmaningar som det ökade kinesiska globala inflytandet innebär.

När det gäller motionsyrkandet om att stärka den samlade europeiska försvarsförmågan och EU:s handlingsförmåga som säkerhetspolitisk aktör vill utskottet hänvisa till Europeiska rådets slutsatser från 2025. I Europeiska rådets slutsatser från den 20 mars 2025 uppmanar Europeiska rådet medlemsstaterna att påskynda arbetet inom alla områden för att med beslutsamhet öka Europas försvarsberedskap inom de kommande fem åren. Europeiska rådet uppmanar medlagstiftarna och rådet att snabbt gå vidare med arbetet med kommissionens nyligen framlagda förslag. Europeiska rådet påminner om att ett EU som är starkare och har större förmåga inom säkerhets- och försvarsområdet kommer att bidra på ett positivt sätt till global och transatlantisk säkerhet och komplettera Nato, som även i fortsättningen ska utgöra grunden för ett kollektivt försvar för de stater som är medlemmar i denna allians.

I Europeiska rådets slutsatser från den 6 mars 2025 understryker rådet att Europa måste bli mer suveränt, ta större ansvar för sitt eget försvar och bli bättre rustat att agera och möta omedelbara och framtida utmaningar och hot på egen hand genom en 360-gradersstrategi. Rysslands anfallskrig mot Ukraina och dess återverkningar på den europeiska och den globala säkerheten i en föränderlig miljö utgör en existentiell utmaning för Europeiska unionen. I detta sammanhang avser Europeiska unionen att påskynda mobiliseringen av de instrument och den finansiering som krävs för att stärka Europeiska unionens säkerhet och skyddet av våra medborgare. Därigenom kommer unionen att stärka sin samlade försvarsberedskap, minska sitt strategiska beroende, åtgärda sina brister i kritiska förmågor och stärka den europeiska försvarstekniska och försvarsindustriella basen i hela unionen så att den bättre kan leverera utrustning i de mängder och den påskyndade takt som behövs. Detta kommer också att bidra till en förstärkning av Europas industriella och tekniska konkurrenskraft.

I ovan nämnda rådsslutsatser från den 20 mars 2025 anges att de åtgärder för försvarsförmågan som nämns i rådsslutsatserna från den 6 mars 2025 ska börja genomföras snarast möjligt och att arbetet med relevanta finansieringsalternativ fortsätter.

Utskottet instämmer i försvarsutskottets ståndpunkt att det behövs ett omfattande och välfungerande europeiskt samarbete för att på bästa sätt möta de potentiella hot som präglar såväl svensk som europeisk försvars- och

säkerhetspolitik i detta försämrade säkerhetspolitiska läge och att Pesco-samarbetet är en viktig del i utvecklingen av unionens militära interoperabilitet och gemensamma operativa beredskap.

I sammanhanget kan nämnas att utskottet har yttrat sig över EU:s vitbok om europeisk försvarsberedskap 2030 (2024/25:UU6y) som bereds av försvarsutskottet.

När det gäller motionsyrkandet om cybersäkerhet och desinformation konstaterar utskottet att EU:s breda säkerhets- och försvarspolitiska samarbete inkluderar verktyg för gemensam förmågeutveckling och anskaffning, ramverk för cyber- och rymdfrågor samt stärkandet av den europeiska försvarsindustriella basen. Enligt Sveriges nationella cybersäkerhetsstrategi (skr. 2024/25:121), som lanserades den 20 mars 2025, ska Sverige dra full nytta av internationella samarbeten på cybersäkerhetsområdet inom EU och Nato och även bilateralt med partnerländer för att aktivt stärka såväl vår nationella cybersäkerhet som den hos andra medlemsstater, allierade och partner. På lagstiftningsområdet styrs utvecklingen främst av EU-samarbetet. EU-kommissionen har tagit flera initiativ till reglering och normgivning inom cybersäkerhet och digitala frågor, inte minst NIS 2-direktivet. Vidare finns cyberresiliensförordningen och cybersäkerhetsakten som båda är direkt tillämpliga i EU:s medlemsstater. Kopplingen mellan det civila och det militära inom cybersäkerhetsfrågor understryker vikten av ett samordnat utvecklingsarbete mellan Nato och EU inom cybersäkerhet och cyberförsvar. Utskottet instämmer i försvarsberedningens uppfattning (Ds 2024:6 Stärkt försvarsförmåga – Sverige som allierad) att det finns ett behov av att utveckla kompetensen i cyberförsvar, både med allierade i Nato och med medlemsstater i EU.

Med hänvisning till det som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2024/25:3107 yrkandena 17 och 49, 2024/25:3162 yrkande 14 och 2024/25:3355 yrkande 21.

Sanktioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om sanktionsregimen mot terrorism, inklusive listning av ryska företag, Magnitskijsanktioner och sanktioner med koppling till Ryssland.

Jämför reservation 6 (S, C), 7 (SD), 8 (S), 9 (C), 10 (S) och 11 (V, MP) samt det särskilda yttrandet (SD).

Skrivelsen

Under året har EU förstärkt, förlängt och på andra sätt justerat befintliga sanktioner när det gäller ett stort antal geografiska och tematiska sanktionsregimer.

EU ökade under 2024 pressen på Ryssland ytterligare genom nya restriktiva åtgärder för att begränsa den ryska statens inkomster och krigsförmåga. Sverige har varit drivande i detta arbete. De nya sanktionerna omfattar bl.a. förbud mot import av rysk flytande naturgas till europeiska terminaler för flytande naturgas som inte är anslutna till EU:s gemensamma gasnätverk, förbud mot omlastning av rysk flytande naturgas på EU:s territorium för vidare frakt, förbud mot tillhandahållande av tjänster till fartyg som bidrar till Rysslands krigsförmåga, möjlighet att belägga enskilda fartyg med sanktioner samt fler import- och exportkontroller. Under året infördes det även utökade restriktioner för obemannade luftfartyg (drönare) och varuexport samt handelsbegränsningar för utrustning som används främst för övervakning och avlyssning av intern telekommunikation. EU har även beslutat om att införa importtullar på jordbruksprodukter från Ryssland och Belarus för att sätta ytterligare ekonomisk press på Ryssland och begränsa dess intäkter ännu mer. Beslut har även fattats om att använda den extraordinära avkastningen från immobiliserade tillgångar tillhörande den ryska centralbanken så att tillgängliga medel kan användas för att stödja Ukraina.

EU-kommissionen har i maj 2025 presenterat ett 17:e sanktionspaket gentemot Ryssland och även en handlingsplan avseende utfasning av import av rysk energi till senast 2027.

Fyra nya sanktionsregimer har antagits av EU under året. I januari antogs en sanktionsregim mot bakgrund av situationen i Guatemala. I april antogs en sanktionsregim mot den som stöder, underlättar eller möjliggör våldshandlingar från Hamas eller Palestinska islamiska jihad. I maj infördes, på svenskt initiativ, en sanktionsregim med anledning av det tilltagande politiska förtrycket i Ryssland. I oktober infördes en sanktionsregim syftande till att bemöta rysk hybridverksamhet som riktar sig mot EU och dess medlemsstater och internationella partner.

EU har anordnat ett flertal högnivåmöten för att stärka arbetet mot kringgående av sanktionerna.

Motionerna

Sanktioner mot terrorism

I kommittémotion 2024/25:1432 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 1 föreslås att regeringen ska verka för att republiken Belarus stats säkerhetskommitté (KGB) terroristlistas. I samma motion yrkande 2 föreslås att regeringen inom EU ska verka för att huvuddirektoratet för bekämpning av organiserad brottslighet och korruption i Belarus (Gubopik) terroristlistas.

I kommittémotion 2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 25 föreslås att regeringen ska verka för att uppdatera ramverket för terroristlistning.

I kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 23 föreslås att Sverige ska arbeta för att EU uppdaterar sitt legala terroristramverk

(gemensam ståndpunkt 2001/931/Gusp) för att möjliggöra terroristklassning av exempelvis det islamiska revolutionsgardet (IRGC) och liknande organisationer för att stärka det europeiska antiterroristsamarbetet. Vidare föreslås i yrkande 24 att Sverige ska verka för att EU terroriststämplar IRGC.

Terroristlistning av ryska företag

I kommittémotion 2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 42 föreslås att regeringen ska ta initiativ till att klassa internationellt verkande ryska militära företag som terroristorganisationer.

Magnitskijsanktioner

I kommittémotion 2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. yrkande 27 föreslås att EU:s Magnitskijsanktioner ska breddas till att omfatta systematisk korruption och penningtvätt. I samma motion yrkande 28 föreslås att Magnitskijsanktioner ska införas mot azeriska företrädare.

Även i kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 19 föreslås att EU:s Magnitskijsanktioner ska breddas till att omfatta systematisk korruption och penningtvätt. I yrkande 21 föreslås att EU inför Magnitskijsanktioner mot styret i Azerbajdzjan för brott mot mänskliga rättigheter och etnisk rensning i området Nagorno-Karabach. Vidare föreslås i yrkande 34 att Sverige ska driva att EU inför sanktioner mot ansvariga för Kinas övergrepp mot uigurer och andra minoriteter.

Övriga sanktionsfrågor

I partimotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 72 föreslås att Sverige ska verka för att EU ska upphöra med import av rysk energi.

I kommittémotion 2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5 föreslås att regeringen ska agera för att ryska frysta tillgångar ska användas i återuppbyggnaden av Ukraina.

I kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 17 föreslås att Sverige ska arbeta för att EU ska agera mot medlemsstater som, i strid med EU:s sanktioner, öppnar för visum för t.ex. ryska och belarusiska medborgare. I samma motion yrkande 18 föreslås att EU uthålligt och kraftfullt ska upprätthålla och utveckla sanktionspolitiken mot ryssar och Ryssland samt att frysta tillgångar ska beslagtogs och säljas för att användas för att återuppbygga Ukraina.

Bakgrund

EU-sanktioner

Enligt artikel 29 i EU-fördraget ska rådet genom beslut ange unionens inställning till en särskild fråga av geografisk eller tematisk karaktär. Av

artikeln följer också att medlemsstaterna ska se till att deras nationella politik överensstämmer med unionens ståndpunkter. Med stöd av bestämmelsen kan rådet inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken anta restriktiva åtgärder antingen som autonoma EU-sanktioner eller för att genomföra sanktioner som FN:s säkerhetsråd har beslutat. Sanktioner som innebär att de ekonomiska och finansiella förbindelserna med ett tredjeland helt eller delvis ska avbrytas omfattas av EU:s befogenheter. Samma sak gäller vid ekonomiska sanktioner som riktas mot fysiska och juridiska personer, grupper eller enheter som inte är stater. Rådet behöver i dessa fall fatta beslut på grundval av artikel 215 i EUF-fördraget om de åtgärder från unionens sida som krävs för genomförandet. Åtgärderna fastställs i form av förordningar som är bindande och direkt tillämpliga i varje medlemsstat. EU-domstolen är i enlighet med artikel 275 i EUF-fördraget behörig att pröva lagenligheten av rådets beslut om sanktioner på talan som väcks av fysiska eller juridiska personer som omfattas av sanktionerna.

EU:s riktlinjer för sanktioner anger ett antal principer för användningen av sanktionsverktyget. Bland annat anges det att sanktionerna ska överensstämma med målen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken och syfta till att den som sanktionerna riktas mot ska ändra sin politik eller verksamhet. Sanktionerna ska vara förenliga med folkrätten. De mänskliga rättigheterna och grundläggande rättigheterna, i synnerhet rätten till försvar och rätten till effektiva rättsmedel, ska respekteras. Sanktionerna ska vara proportionerliga och riktas mot dem som har konstaterats vara ansvariga för den politik eller de åtgärder som motiverar sanktionerna, eller mot dem som drar nytta av eller stöder sådan politik eller sådana åtgärder. Negativa följder för andra än de ansvariga och särskilt för civilbefolkningen ska minimeras (rådets dokument 5664/18). För närvarande har EU ett fyrtiotal sanktionsregimer, varav fyra är tematiskt inriktade. Dessa syftar till att motverka spridning och användning av kemiska vapen, cyberattacker, kränkningar av och brott mot de mänskliga rättigheterna samt terrorism. Övriga sanktionsregimer är geografiskt inriktade.

EU:s terroristlista

EU:s sanktionsregim för bekämpning av terrorism kallas ofta för EU:s terroristlista. Sanktionsregimen är en del i medlemsstaternas gemensamma genomförande av resolution 1373 (2001), som antogs av FN:s säkerhetsråd efter terroristattackerna i USA den 11 september 2001 (gemensam ståndpunkt 2001/931/Gusp, förordning (EG) nr 2580/2001). Sanktionerna syftar i enlighet med FN-resolutionen till att bekämpa terrorism genom att förebygga och förhindra dess finansiering. De består därför av frysning av tillgångar och förbud mot att tillgängliggöra medel för listade personer, grupper och enheter. Medlemsstaterna ska också fördjupa sitt polisiära och straffrättsliga samarbete för att förhindra och bekämpa terroristhandlingar, i synnerhet i utredningar som gäller de personer, grupper och enheter som är listade. Listan över personer, grupper och enheter upprättas av rådet efter enhälliga beslut på grundval av uppgifter om att en rättslig eller annan likvärdig behörig nationell

myndighet har beslutat att inleda en förundersökning eller väcka åtal om terroristbrott eller om det finns en fällande dom om detta. Listan ses över med jämna mellanrum. Den gällande listan omfattar 14 personer och 22 grupper och enheter (beslut (Gusp) 2025/204, genomförandeförordning (EU) 2025/205).

Magnitskijsanktioner

EU:s sanktionsregim mot allvarliga kränkningar av och brott mot de mänskliga rättigheterna runtom i världen, ofta kallad EU:s Magnitskijsanktioner, antogs av rådet den 7 december 2020 (beslut (Gusp) 2020/1999, förordning (EU) 2020/1998). Sanktionerna innebär inreseförbud för listade personer och frysning av tillgångar och förbud mot att tillgängliggöra medel för listade personer, enheter eller organ, som kan vara såväl statliga som icke statliga aktörer. Sanktionsregimen tillämpas på folkmord, brott mot mänskligheten och ett antal angivna allvarliga människorättsbrott som tortyr, slaveri och godtyckliga gripanden eller frihetsberövanden. Därutöver kan den tillämpas på andra kränkningar av eller brott mot de mänskliga rättigheterna i den mån dessa kränkningar eller övergrepp är utbredda eller systematiska eller på något annat sätt ger anledning till allvarlig oro när det gäller målen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. Som exempel på sådana andra kränkningar eller brott anges bl.a. människohandel, sexuellt och könsrelaterat våld samt brott mot åsikts- och yttrandefriheten eller mot religionsfriheten.

Sanktioner mot Ryssland

EU införde 2014 tre sanktionsregimer med anledning av Rysslands agerande i Ukraina. Den första gäller personer och enheter som är ansvariga för åtgärder som undergräver eller hotar Ukrainas territoriella integritet, suveränitet och oberoende (beslut 2014/145/Gusp, förordning (EU) 269/2014). Sanktionerna består av reserestriktioner, frysning av tillgångar och förbud mot att tillgängliggöra medel för listade personer och enheter. Den andra sanktionsregimen infördes med anledning av den olagliga annekteringen av Krim och Sevastopol (beslut 2014/386/Gusp, förordning (EU) 692/2014). Sanktionerna förbjuder bl.a. import av varor med ursprung i Krim eller Sevastopol till EU. Den tredje sanktionsordningen infördes på grund av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina (beslut 2014/512/Gusp, förordning (EU) 833/2014). Sanktionerna innebar inledningsvis förbud mot bl.a. handel med investeringstjänster, vapen, varor och teknik med dubbla användningsområden samt exportrestriktioner för varor och tjänster som är kopplade till Rysslands oljeindustri. Ytterligare en sanktionsregim infördes den 23 februari 2022 som svar på Rysslands erkännande av de icke regeringskontrollerade ukrainska länen Donetsk och Luhansk som självständiga (beslut (Gusp) 2022/266, förordning (EU) 2022/263). Genom den nya sanktionsregimen förbjöds bl.a. import av varor från de icke regeringskontrollerade ukrainska områdena. Sanktionsregimen utvidgades i oktober 2022 efter Rysslands

annektering av dessa och ytterligare två ukrainska län. Efter inledningen av Rysslands fullskaliga invasionskrig mot Ukraina har EU utvidgat sanktionerna i flera omgångar i samordning med G7-länderna. Sanktionerna syftar på ett övergripande plan till att undergräva Rysslands förmåga att finansiera kriget mot Ukraina, påföra tydliga ekonomiska och politiska kostnader för personer i Rysslands politiska elit som är ansvariga för invasionen och minska Rysslands ekonomiska bas. I samband med att sanktionerna har utvidgats har flera åtgärder även vidtagits för att försvåra att de kringgås. I sanktionsregimen med anledning av Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina har EU också infört en möjlighet att vidta riktade åtgärder mot tredjelandsaktörer som deltar i kringgående av sanktionerna (beslut (Gusp) 2023/1217). Sanktionerna är tidsbegränsade. De slutar att tillämpas om inte rådet förlänger dem var sjätte månad, eller var tolfte månad i fråga om sanktionerna mot de olagliga annekteringarna av ukrainska områden. Förutom sanktionerna kopplade till aggressionen mot Ukraina omfattas ryska företrädare även av EU:s tematiska sanktioner mot kemvapen, cyberattacker och brott mot de mänskliga rättigheterna. Efter oppositionspolitikern Alexej Navalnyjs död i ett ryskt fängelse i februari 2024 togs också initiativ till att inrätta en ny landspecifik sanktionsregim riktad mot situationen i Ryssland för att motverka det inhemska förtrycket i landet. Den höga representantens och kommissionens förslag till sanktionsregimen skrevs in i rådets dokumentregister den 18 april 2024 (8272/24 och 8274/24).

Användningen av ryska tillgångar i stödet till Ukraina

Vid sitt extra möte den 30–31 maj 2022 ställde sig Europeiska rådet positivt till att EU aktivt undersöker möjligheterna att använda frysta ryska tillgångar till stöd för Ukrainas återuppbyggnad i linje med EU-rätten och folkrätten.

Vid sitt möte den 20–21 oktober 2022 gav Europeiska rådet ett uppdrag till kommissionen att presentera alternativ i överensstämmelse med EU-rätten och folkrätten för hur frysta ryska tillgångar skulle kunna användas till stöd för Ukrainas återuppbyggnad. Kommissionen presenterade sådana alternativ den 30 november 2022. Kommissionen konstaterade att EU har fryst ryska oligarkers privata tillgångar till ett värde av 19 miljarder euro och att omkring 300 miljarder euro av den ryska centralbankens tillgångar har immobiliserats i EU och G7-länderna. Termerna frysta och immobiliserade som används för de privata tillgångarna respektive de statliga centralbankstillgångarna har olika rättslig innebörd men är i stort sett lika till sin effekt. På kort sikt förordade kommissionen att de frysta och immobiliserade tillgångarna skulle förvaltas och investeras och att avkastningen av dessa tillgångar skulle användas till förmån för Ukraina. På lång sikt föreslog kommissionen att frågan om att lyfta sanktionerna mot Ryssland och återlämna de immobiliserade centralbankstillgångarna ska knytas till ett fredsavtal som reglerar den ekonomiska gottgörelsen för förstörelsen i Ukraina (rådets dokument 15534/22). Europeiska rådet utvärderade vid sitt möte den 15

december 2022 möjligheterna att använda frysta tillgångar och uppmanade kommissionen, den höga representanten och rådet att gå vidare med arbetet i enlighet med EU-rätten och folkrätten.

Den 15 mars 2023 etablerades en tillfällig rådsarbetsgrupp för användningen av frysta och immobiliserade tillgångar. Arbetsgruppen ska under sitt tvååriga mandat ge underlag för en rättslig, finansiell, ekonomisk och politisk analys av möjligheten att använda frysta och immobiliserade ryska tillgångar till stöd för Ukrainas återuppbyggnad, bereda eventuella förslag och initiativ samt förbereda och följa upp diskussioner med internationella partner (rådets dokument 6282/23).

Europeiska rådet uttalade sig i slutsatserna från mötet den 26–27 oktober 2023 till förmån för att i samordning med internationella partner arbeta vidare med möjligheten att använda extraordinära intäkter från finansinstitutens förvaltning av immobiliserade ryska centralbankstillgångar för att stödja Ukraina och dess återhämtning och återuppbyggnad, i enlighet med tillämpliga avtalsförpliktelser, EU-rätten och folkrätten. Europeiska rådet uppmanade den höga representanten och kommissionen att skyndsamt lägga fram förslag om detta.

Ett första förslag i en stegvis ansats presenterades den 12 december 2023. Förslaget antogs av rådet den 12 februari 2024 genom en ändring av sanktionerna mot Rysslands åtgärder som destabiliserar situationen i Ukraina. Genom ändringen förtydligas ägarförhållanden och det införs skyldigheter i fråga om värdepapperscentralers innehav och förvaltning av immobiliserade ryska centralbankstillgångar. I ett andra skede väntas rådet fatta beslut om att styra intäkterna från förvaltningen av den ryska centralbankens tillgångar till att stödja Ukraina och landets återhämtning och återuppbyggnad, i enlighet med tillämpliga avtalsförpliktelser, unionsrätten och folkrätten och i samordning med internationella partner (beslut (Gusp) 2024/577).

I sitt förslag om en ny europeisk försvarsindustriell strategi lanserade den höga representanten och kommissionen i början av mars 2024 en plan för att använda intäkterna från förvaltningen av den ryska centralbankens tillgångar till EU-gemensamma inköp av försvarsmateriel till Ukraina och stöd till Ukrainas försvarsindustri (JOIN(2024) 10, COM(2024) 150). Förslag till rättsakter för att möjliggöra detta presenterades några veckor senare. Förslagen utgör det andra steget i den stegvisa ansatsen och innebär att 90 procent av intäkterna från förvaltningen av de immobiliserade ryska tillgångarna ska användas till militärt stöd och 10 procent till annat stöd. Sammantaget beräknas det handla om tre miljarder euro per år (Finansdepartementets kommenterade dagordning, dnr 1511-2023/24). Europeiska rådet uppmanade vid sitt möte den 21–22 mars 2024 rådet att arbeta vidare med dessa förslag.

Tidigare riksdagsbehandling

Sanktioner mot terrorism

När utskottet behandlade skrivelsen om verksamheten i EU under 2023 föreslog det ett tillkännagivande om en översyn av sanktionerna mot terrorism. Miljöpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna reserverade sig mot förslaget. Utskottet framförde följande (bet. 2023/24:UU10).

De handlingar som de statsunderstödda grupperna Wagnergruppen och Islamiska revolutionsgardet har gjort och gör sig skyldiga till uppfyller kriterierna för terroristhandlingar. Grupperna är därmed att betrakta som terroristgrupper. Ur ett politiskt perspektiv innebär det att grupperna bör bli föremål för en formell listning under EU:s sanktioner för bekämpning av terrorism. En sådan listning förutsätter emellertid enligt det gällande regelverket att en grupp är föremål för rättslig prövning för terroristbrott. Det bör enligt utskottet vara möjligt att finna en modell som med starka rätts säkerhetsgarantier ändå tillåter beslut om listning utan krav på föregående åtgärder av rättsvårdande myndigheter. Utskottet anser därför att regeringen ska vidta åtgärder för att EU ska initiera en översyn av de rättsliga förutsättningarna för att tillämpa sanktioner mot terrorism, som regleras i rådets gemensamma ståndpunkt 2001/931/Gusp. Översynen bör resultera i en uppdatering av den rättsliga grunden för terroristlistning så att denna fångar upp dagens hotbilder och kan användas mot statsunderstödda grupper som begår terroristhandlingar, som t.ex. Wagnergruppen och Islamiska revolutionsgardet. Regeringen bör i samband med detta även verka för att EU ska terroristlista Islamiska revolutionsgardet. Detta föreslår utskottet att riksdagen ställer sig bakom och tillkännager för regeringen.

Riksdagen beslutade senare i enlighet med detta (rskr. 2023/24:183–184).

Den 16 mars 2023 överlade utskottet med utrikesministern om en terroristklassning av Islamiska revolutionsgardet (IRGC). Underlaget utgjordes av Utrikesdepartementets överläggningspromemoria (dnr 1773–2022/23) och utrikesministerns muntliga föredragning. Utrikesministern framhöll vid överläggningen att regeringen kommer att fortsätta verka för kraftfullast möjliga linje mot den iranska regimens förtryck inom ramen för EU-enighet. För att uppnå denna målsättning avser regeringen att använda de verktyg som har bäst förutsättningar att ha avsedd effekt. Företrädare för Socialdemokraterna, Sverigedemokraterna, Vänsterpartiet, Centern och Miljöpartiet redovisade en gemensam avvikande ståndpunkt i förhållande till regeringens ståndpunkt. Dessa partier utgjorde en majoritet i utskottet.

I betänkande 2022/23:UU15 om mänskliga rättigheter hänvisade utskottet till ovan nämnda överläggning och föreslog ett tillkännagivande om terroristklassning av IRGC. Utskottet anförde följande:

Det är utskottets uppfattning att Sverige ska verka för att skapa enighet inom EU för att lista Islamiska revolutionsgardet (IRGC) som terroristorganisation under sanktionsregimen för terrorism, och detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännager för regeringen.

Riksdagen beslutade senare i enlighet med detta (rskr.2022/23:184).

Terroristlistning av ryska företag

Utrikesutskottet föreslog i samband med behandlingen av skrivelsen om verksamheten i EU under 2022 ett tillkännagivande om att regeringen ska verka aktivt för att skapa enighet inom EU för att terroristlista Wagnergruppen. Riksdagen beslutade senare i enlighet med detta. (bet. 2022/23:UU10, rskr. 2022/23:246–247).

Magnitskijsanktioner

I fråga om Magnitskijsanktioner föreslog utskottet i samband med behandlingen av skrivelsen om verksamheten i EU under 2020 ett tillkännagivande om att bredda EU:s sanktionslagstiftning mot allvarliga kränkningar av och brott mot de mänskliga rättigheterna. Socialdemokraterna och Miljöpartiet reserverade sig mot förslaget. Utskottet framförde följande (bet. 2020/21:UU10):

Utskottet noterar att Europaparlamentet i en resolution den 29 april 2021 uppmanade EU och medlemsstaterna att anta ett EU-system för sanktioner mot korruption (P9_TA (2021)0159). Utskottet sympatiserar med detta och anser att det utan en sådan sanktionsgrund finns en påtaglig risk för att EU kan bli en fristad för personer som genom storskalig korruption och penningtvätt bidrar till finansieringen av auktoritära system och brott mot de mänskliga rättigheterna. Utskottet ser det därför som angeläget att regeringen aktivt tillsammans med likasinnade medlemsstater driver på för att bredda EU:s sanktionslagstiftning mot allvarliga kränkningar av och brott mot de mänskliga rättigheterna genom att införa storskalig systematisk korruption och penningtvätt som ett separat listningskriterium. Av den information inför utrikesrådets möte som utskottet fick vid sammanträdet den 6 maj 2021 framgick att regeringen nyligen tagit ett initiativ i denna riktning i rådets arbetsgrupp för mänskliga rättigheter. Utskottet anser att detta arbete behöver fortsätta och att riksdagen bör tillkänna detta för regeringen.

Riksdagen beslutade senare i enlighet med detta förslag (rskr. 357–358).

Yttranden från andra utskott och EU-nämnden

Finansutskottet

Utskottet välkomnar det fortsatta arbetet med att ställa ut lån till Ukraina genom att använda extraordinär avkastning från de immobiliserade ryska centralbankstillgångarna. Utskottet ställer sig positivt till att gå längre, så länge det sker i enlighet med folkrätten och EU-rätten.

EU-nämnden

I EU-nämndens yttrande anges att regeringen har samrått muntligt med nämnden inför diskussioner på rådsmöten, men även skriftligt inför antagandet av bl.a. tre sanktionspaket riktade mot Ryssland. Vid samtliga tillfällen fanns det stor samsyn och stöd för regeringens hållning.

Utskottets ställningstagande

Sanktioner mot terrorism

Utskottet konstaterar att den nuvarande rättsakten för EU:s sanktionsregim mot terrorism (2001/931/Gusp) ställer upp vissa formella kriterier för när en person eller organisation ska kunna omfattas av EU:s sanktioner mot terrorism, s.k. s.k. terroristlistning. För att en organisation ska kunna terroristlistas krävs det att en rättslig eller likvärdig nationell behörig myndighet, såsom en domstol eller en åklagare, har beslutat att exempelvis inleda en förundersökning eller väcka åtal mot organisationen eller att det finns en fällande dom för en terroristhandling. Utskottet anser i enlighet med sitt tillkännagivande i betänkande 2023/24:UU10 att regeringen ska vidta åtgärder för att EU ska initiera en översyn av de rättsliga förutsättningarna för att tillämpa sanktioner mot terrorism. Översynen bör resultera i en uppdatering av den rättsliga grunden för terroristlistning så att denna fångar upp dagens hotbilder och kan användas mot statsunderstödda grupper som begår terroristhandlingar, som t.ex. Wagnergruppen och IRGC. Det bör enligt utskottet vara möjligt att finna en modell som med starka rättssäkerhetsgarantier ändå tillåter beslut om listning utan krav på föregående åtgärder av rättsvärdande myndigheter.

När det gäller terroristlistning av KGB eller Gubopik, konstaterar utrikesutskottet att det inte finns rättsliga förutsättningar för att KGB eller Gubopik ska kunna listas enligt EU:s terrorismssanktionsregim. Utskottet hänvisar till sitt ovanstående ställningstagande när det gäller en översyn av de rättsliga förutsättningarna för sanktionsregimen mot terrorism men konstaterar samtidigt att regeringen verkar aktivt inom EU för att ytterligare skärpa sanktionerna mot Belarus för att öka trycket på regimen.

Regeringen har i skrivelse 2024/25:75 uppgett att regeringen verkar för en översyn av ovan nämnda regelverk för att säkerställa att det är utformat på ett ändamålsenligt sätt utifrån dagens utmaningar. När det gäller utskottets tillkännagivanden om terroristlistning av IRGC (bet. 2022/23:UU15 och bet. 2023/24:UU10) har Sverige under 2024 fortsatt att uttrycka sitt stöd för EU-enighet om att terroristlista IRGC. Sverige har även aktivt konsulterat andra EU-medlemsstater för att försöka komma vidare i frågan. Regeringen uppger att den kommer att fortsätta sitt arbete.

Utifrån ovanstående besked från regeringen ser utskottet ingen anledning att göra nya tillkännagivanden.

Med hänvisning till det som ovan anförts avstyrker utskottet motionerna 2024/25:1432 yrkandena 1 och 2, 2024/25:1438 yrkande 25 och 2024/25:3162 yrkandena 23 och 24.

Terroristlistning av ryska företag

När det gäller terroristlistning av ryska militära företag anför regeringen i skrivelse 2024/25:75 att regeringen fortsätter att uttrycka sitt stöd för att EU-institutionerna ska se över de rättsliga förutsättningarna för att terroristlista

Wagnergruppen under EU:s terrorismsanktioner och aktivt följa upp hur arbetet går. Sverige har även fört bilaterala samtal med Storbritannien. Frågan bereds enligt regeringen vidare inom Regeringskansliet.

Även i denna fråga ser utskottet ingen anledning att göra ett nytt tillkännagivande.

Med hänvisning till det som ovan anförts avstyrker utskottet motion 2024/25:3023 yrkande 42.

Magnitskijsanktioner

När det gäller motionsyrkanden om att bredda Magnitskijsanktionerna till att även omfatta penningtvätt och korruption, vill utskottet hänvisa till sin tidigare ståndpunkt i betänkande 2022/23:UU10, där utskottet ansåg att det var viktigt att sådana sanktioner kommer på plats så att EU inte blir en fristad för personer som bidrar till finansieringen av auktoritära system och brott mot de mänskliga rättigheterna genom storskalig korruption och penningtvätt. Utskottet noterar att regeringen i skrivelse 2024/25:75 med anledning av utskottets tillkännagivande i betänkande 2020/21:UU10 meddelar att Sverige vid flera tillfällen har tagit upp frågan om sanktioner mot korruption, inklusive penningtvätt. Den 3 maj 2023 presenterade EU:s höga representant för utrikesfrågor och säkerhetspolitik ett förslag till rådsbeslut om en ny horisontell sanktionsregim mot korruption. I detta förslag föreslås också att penningtvätt ska utgöra ett kriterium för att listas under en sådan ny sanktionsregim. Frågan har därefter åter diskuterats i den ansvariga arbetsgruppen, men utan att man börjat förhandla förslaget från den höga representanten för utrikes frågor och säkerhetspolitik. Det finns fortfarande ingen enighet bland medlemsstaterna om att gå framåt med sanktioner mot korruption inklusive penningtvätt varför inga åtgärder har kunnat vidtas under 2024. Regeringen bedömer att tillkännagivandet inte är slutbehandlat. Utifrån ovanstående besked från regeringen ser utskottet ingen anledning att göra ett nytt tillkännagivande.

När det gäller motionsyrkanden om att införa Magnitskijsanktioner mot kinesiska representanter vill utskottet i enlighet med sin ståndpunkt i betänkande 2022/23:UU15 betona vikten av att Kina respekterar minoriteters rättigheter, i synnerhet i Xinjiang och Tibet. Utskottet såg positivt på att sanktioner används som verktyg mot dem som är ansvariga för övergrepp mot utsatta minoriteter, liksom för den kinesiska statens förföljelse av människorättsförsvarare m.m. Utskottet framhöll dock att ett enhetligt agerande inom EU är avgörande för sanktionernas effektivitet och ansåg att det var mer ändamålsenligt att gemensamma sanktioner beslutas på EU-nivå än av medlemsstaterna var för sig. Utskottet vidhåller denna uppfattning.

När det gäller sanktioner mot azeriska representanter konstaterar utskottet att EU har understrukit Azerbajdzjans ansvar för att säkerställa upprätthållandet av mänskliga rättigheter i landet och uppmanat till frigivande av personer som fängslats för att ha nyttjat sina grundläggande fri- och rättigheter. EU har vidare konstaterat att president- och parlamentsvalen 2024 ägde rum i en restriktiv politisk miljö med lagstiftning som begränsade

grundläggande fri- och rättigheter. Även i detta fall ser utskottet en stark och gemensam EU-hållning som det effektivaste instrumentet i dialogen med Azerbajdzjan. Den viktigaste komponenten för att skapa säkerhet och stabilitet i regionen är ett hållbart fredsavtal mellan Armenien och Azerbajdzjan. Sverige stöder EU:s ansträngningar för att bistå parterna i att finna en fredlig och långsiktigt hållbar lösning på konflikten.

Med hänvisning till det som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2024/25:1438 yrkandena 27 och 28 samt 2024/25:3162 yrkandena 19, 21 och 34.

Övriga sanktionsfrågor

I Europeiska rådets slutsatser om Ukraina från den 20 mars 2025 (med starkt stöd av 26 stats- och regeringschefer) förklarar Europeiska rådet sig redo att öka trycket på Ryssland genom att införa ytterligare sanktioner och genom att motverka att de befintliga åtgärderna kringgås så att Rysslands förmåga att fortsätta sitt aggressionskrig försvagas.

Utskottet konstaterar att regeringen arbetar aktivt för att EU ska öka trycket på Ryssland genom ytterligare sanktioner och andra åtgärder, inklusive ett sänkt oljepristak, i syfte att begränsa den ryska statens inkomster, tillgång till västerländsk teknik och förmåga att föra krig. I förra årets betänkande om verksamheten i EU (bet. 2023/24:UU10) vidhöll utskottet sin ståndpunkt att regeringen särskilt bör överväga att verka för sanktioner riktade mot rysk fossilgas, kärnkraft och ryska bolag i energisektorn. Utskottet såg därtill ett behov av att ytterligare skärpa sanktionerna mot Ryssland, i synnerhet mot produkter som kan användas för militära ändamål. Som regeringen ger uttryck för i den svenska ståndpunkten inför utrikesrådet den 14 april 2025, med stöd från EU-nämnden, verkar regeringen för att EU ska införa tullar på ytterligare varusektorer från Ryssland. Regeringen kommer vidare att driva på för att kommissionen snarast ska lägga fram konkreta förslag för att kunna använda grundkapitalet i de frysta ryska tillgångarna till stöd för Ukraina i enlighet med folkrätten och EU-rätten.

Med hänvisning till det som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2024/25:3038 yrkande 72, 2024/25:3107 yrkande 5 och 2024/25:3162 yrkandena 17, 18 och 34.

Bilaterala och regionala relationer

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår yrkanden om EU:s bilaterala och regionala relationer.

Jämför reservation 12 (SD), 13 (V), 14 (C) och 15 (MP).

Skrivelsen

Under året har stödet till Ukraina fortsatt vara högprioriterat och det har diskuterats under samtliga möten i rådet för utrikes frågor och Europeiska rådet samt vid ett flertal andra rådsmöten. Det politiska arbetet har i stor utsträckning präglats av stöd till Ukrainas diplomatiska ansträngningar, inklusive Ukrainas s.k. fredsformel. EU har också bidragit till arbetet för ansvarsutkrävande för Rysslands brott i och mot Ukraina.

Den 12 mars 2024 tog rådet emot kommissionens utkast till förhandlingsramverk till rådet för Ukrainas anslutning till Europeiska unionen. Europeiska rådet välkomnade den 21–22 mars 2024 Ukrainas reformframsteg och bjöd in rådet att anta förhandlingsramverket, som antogs av rådet den 21 juni. Den 25 juni 2024 hölls den första mellanstatliga regeringskonferensen mellan EU och Ukraina, vilken formellt inledde Ukrainas EU-medlemskapsförhandlingar. Parallellt pågår kommissionens genomgång för att bedöma graden av Ukrainas anpassning till EU:s regelverk. Kommissionens utvidgningsrapport för 2024, som presenterades den 30 oktober 2024, bekräftade att Ukraina fortsätter göra betydande reformframsteg trots Rysslands invasion av landet.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina den 24 februari 2022 har i grunden förändrat EU:s politik gentemot Ryssland. EU:s kontakt med Ryssland förblir kraftigt begränsad. Vid möten i rådet för utrikes frågor har man bl.a. diskuterat fortsatt EU-engagemang för ryskt civilsamhälle och oberoende medier. EU har också verkat för att begränsa Rysslands negativa påverkan och inflytande i internationella forum som svar på landets destabiliserande åtgärder utomlands. I föregående avsnitt redogörs för EU:s sanktionsåtgärder mot Ryssland under 2024.

Det östliga partnerskapet fortsätter att vara en viktig plattform för regionalt samarbete mot bakgrund av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina och ryska destabiliseringsförsök i partnerländerna. Det finns fortfarande en samsyn bland partnerländerna, EU:s medlemsstater och EU-institutionerna om att partnerskapet kan leverera relevant stöd för reformer i partnerländerna. Diskussioner pågår om hur partnerskapet bäst ska kunna komplettera utvidgningsprocessen för kandidatländerna men även hur EU ska kunna fortsätta att främja reformer i samtliga partnerländer, med undantag för Belarus.

Anslutningsförhandlingarna med Turkiet står stilla sedan 2018 i enlighet med Europeiska rådets beslut. I årets landrapport från kommissionen framhålls

en tillbakagång för Turkiet med avseende på demokratiska principer, rättsväsendets oberoende och respekten för grundläggande rättigheter.

Sverige har vidare inom EU verkat för en översyn av EU:s avtal om politisk dialog och samarbete (PDCA) med Kuba.

Motionerna

I kommittémotion 2024/25:1429 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3 föreslås att regeringen ska verka för att säga upp det politiska dialog- och samarbetsavtalet mellan EU och Kuba (PDCA).

I kommittémotion 2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 71 föreslås att Sverige ska verka för att Ukraina välkomnas som EU-medlem och att Ukraina ska stöttas i sin strävan att leva upp till Köpenhamnskriterierna.

I kommittémotion 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 8 föreslås att Sverige ska vidhålla kravet att Ryssland omedelbart ska lämna Ukraina, inklusive det sedan 2014 annekterade Krim. I samma motion yrkande 25 föreslås att Sverige ska återta sin ratifikation av EU–Kuba-avtalet och att Sverige ska driva att EU utvärderar och omprövar avtalet. Vidare anförs i yrkande 26 att regeringen ska verka för att EU tar fram en ny strategi för Kaukasien och det östliga partnerskapet och att utgångspunkten för denna strategi ska vara att stödja ländernas frihets- och demokratiörelser samt EU:s roll för att främja långsiktig fred och stabilitet i området.

I kommittémotion 2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 2 föreslås att regeringen både inom ramen för arbetet i EU och i sina direkta kontakter med Turkiet verkar för att landet åter ratificerar Istanbulkonventionen. I samma motion yrkande 12 anförs att regeringen inom och utom EU-samarbetet bör verka för att utöka stödet till den ryska freds- och demokratiörelsen.

Bakgrund

EU:s utvidgning

Enligt artikel 49 i EU-fördraget får varje europeisk stat som respekterar och förbinder sig att främja de värden som avses i fördragets artikel 2 ansöka om att bli medlem av unionen. Ansökan ska ställas till rådet, som beslutar om ansökan med enhällighet efter att ha hört kommissionen och efter godkännande av Europaparlamentet. De villkor som Europeiska rådet har enats om ska beaktas.

Av artikel 49 framgår det vidare att villkoren för att upptas som medlem och nödvändiga anpassningar av EU:s fördrag ska fastställas i ett avtal mellan medlemsstaterna och den ansökande staten. Avtalet ska föreläggas samtliga avtalsparter för ratifikation i överensstämmelse med deras konstitutionella bestämmelser.

Europeiska rådet enades vid sitt möte i Köpenhamn i juni 1993 om ett antal krav som ska ställas på blivande medlemsstater. De s.k. Köpenhamnskriterierna handlar om att kandidatlandet ska uppvisa

- stabila institutioner som kan garantera demokrati, rättsstatens principer, mänskliga rättigheter och respekt för och skydd av minoriteter
- en fungerande marknadsekonomi och kapacitet att hantera konkurrens-tryck och marknadskrafter inom unionen
- förmåga att fullgöra de skyldigheter som följer av medlemskapet, inklusive anslutningen till målen om politisk, ekonomisk och monetär union.

I Europeiska rådets slutsatser framhålls även unionens förmåga att ta emot nya medlemsstater samtidigt som det är viktigt att beakta takten i den europeiska integrationen.

Den 26 mars 2020 ställde sig Europeiska rådets medlemmar i ett gemensamt uttalande bakom de slutsatser som rådet hade godkänt föregående dag om utvidgningen och stabiliserings- och associeringsprocessen. I dessa slutsatser ställde sig rådet bakom den reviderade utvidgningsmetod som kommissionen presenterat i meddelande COM(2020) 57 om en förbättrad anslutningsprocess. Genom meddelandet gavs nya impulser till anslutningsprocessen genom att göra den mer förutsägbar, trovärdig och dynamisk samt underställa den en starkare politisk styrning på grundval av objektiva kriterier och strikt positiv och negativ villkorlighet samt reversibilitet med grundläggande demokratiska, rättsstatliga och ekonomiska reformer som huvudmål (rådets dokument 7002/20). Enligt den reviderade utvidgningsmetoden ska förhandlingarna om de grundläggande principerna inledas först, avslutas sist och bestämma den övergripande takten i förhandlingarna. För att öka dynamiken i förhandlingsprocessen ska de 33 förhandlingskapitlen delas in i sex tematiska kluster som öppnas i sin helhet när riktmärken för detta har uppnåtts.

Det finns i dag nio kandidatländer, och med sju av dem har förhandlingar inletts om medlemskap i Europeiska unionen. Turkiet är det kandidatland som befunnit sig längst tid i utvidgningsprocessen. Landet ansökte om medlemskap 1987, beviljades kandidatstatus 1999 och inledde anslutningsförhandlingar 2005 efter att Europeiska rådet vid sitt möte den 16–17 december 2004 enats om att Turkiet i tillräckligt hög grad uppfyllde de politiska Köpenhamnskriterierna för att inleda anslutningsförhandlingar.

Rådet konstaterade i juni 2018 att Turkiet avlägsnat sig alltmer från EU, att anslutningsförhandlingarna med Turkiet därför i praktiken har avstannat och att det inte kan övervägas att öppna eller avsluta några ytterligare förhandlingskapitel (rådets dokument 10555/18). Rådet påminde om detta ställningstagande senast i slutsatser som godkändes i december 2022, i vilka rådet konstaterade att Turkiet fortsätter att avlägsna sig från EU (rådets dokument 15935/22). I slutsatserna noterar rådet med djup oro även att Turkiets utrikespolitik i allt högre grad står i konflikt med EU:s prioriteringar inom

ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken, inbegripet när det gäller Syrien, Libyen och Irini-insatsen.

Associeringsavtal mellan EU och Ukraina undertecknades 2014. Avtalet trädde formellt i kraft den 1 september 2017 och är det mest omfattande samarbetsavtal som EU har med något partnerland (prop. 2013/14:249, bet. 2014/15:UU7). I juni 2022 erhöll Ukraina EU-kandidatlandsstatus efter att ha lämnat in en officiell ansökan om medlemskap i februari samma år. I december 2023 gick Europeiska rådet vidare och godkände att inleda anslutningsförhandlingar med Ukraina eftersom landet uppfyllde de av EU uppsatta villkoren. I sina slutsatser från den 20 mars 2025 meddelade Europeiska rådet att EU kommer att intensifiera stödet till Ukrainas reforminsatser på landets väg mot EU-medlemskap. Europeiska rådet underströk vikten av framsteg i förhandlingsprocessen i linje med den meritbaserade strategin, där kluster öppnas när villkor har uppfyllts. De första villkoren att uppfylla rör grundläggande principer och arbetet med dessa ska inledas så snart som möjligt.

Rysslands aggressionskrig mot Ukraina

I sina slutsatser från den 20 mars 2025 påminde Europeiska rådet om sitt fortsatta och orubbliga stöd för Ukrainas oberoende, suveränitet och territoriella integritet inom landets internationellt erkända gränser. EU håller fast vid sin strategi att fred ska uppnås genom styrka, dvs. att Ukraina inför ett fredsavtal ska vara i starkast möjliga position, inklusive i fråga om landets egen robusta militära förmåga och försvarsförmåga. EU åtar sig att i samordning med likasinnade partner och allierade fortsätta ge omfattande stöd till Ukraina och dess befolkning när landet utövar sin rätt till självförsvar mot Rysslands anfallskrig. Europeiska rådet upprepar sitt stöd för en heltäckande, rättvis och varaktig fred som bygger på FN-stadgans principer och på internationell rätt. Europeiska rådet välkomnar alla ansträngningar för att uppnå en sådan fred. Ett övergripande fredsavtal som respekterar Ukrainas oberoende, suveränitet och territoriella integritet måste åtföljas av robusta och trovärdiga säkerhetsgarantier.

Europarådets konvention om förebyggande och bekämpande av våld mot kvinnor och våld i hemmet

Under svenskt EU-ordförandeskap 2023 fattade Europeiska unionens ministerråd beslut om EU:s anslutning till Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet (Istanbulkonventionen) från den 1 oktober 2023.

Kuba

Ett politiskt dialog- och samarbetsavtal mellan EU och Kuba undertecknades 2016 och började tillämpas provisoriskt 2017. Sverige ratificerade avtalet 2019.

Yttranden från EU-nämnden

EU-nämnden

EU-nämnden konstaterar i sitt yttrande att Rysslands krig mot Ukraina har varit ett genomgående tema inför rådet för utrikes frågor och Europeiska rådet. Även EU:s stöd till Ukraina har varit en återkommande fråga och regeringen har fått stöd för sin linje. Regeringen fick också stöd för sin linje vid nämndens behandling av rådsslutsatserna om EU:s utvidgning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att stödet till Ukraina är Sveriges främsta utrikespolitiska uppgift. EU:s fortsatta utvidgning och samarbete med partner i vårt närområde har stor säkerhetspolitisk och ekonomisk betydelse. EU:s utvidgning är en geostrategisk investering i fred, demokrati, säkerhet, stabilitet och välbefinnande. Det ligger i vårt intresse att hjälpa kandidatländerna att närma sig unionen.

Utskottet konstaterar att Ukrainas EU-medlemskapsförhandlingar formellt har inletts. I rådsslutsatserna från Europeiska rådet den 19 december 2024 meddelar medlemsstaterna att Europeiska unionen kommer att fortsätta sitt nära samarbete med Ukraina och stödja landets reforminsatser på dess väg mot Europa. I Sveriges ståndpunkt inför utrikesrådet den 14 april 2025, vilken fick stöd i EU-nämnden, anges att regeringen verkar för fortsatt stöd till Ukrainas reformarbete och konkreta framsteg i EU-anslutningsförhandlingarna så att klusteröppningar kan ske så snart som möjligt för Ukraina och Moldavien.

I ovan nämnda ståndpunkt anges även att regeringen verkar för att EU ska stödja en rättvis och hållbar fred grundad i folkrätten, inklusive FN-stadgan. Regeringen verkar för att Ukraina och Europa involveras fullt ut i processen. Det är Ukrainas beslut när och under vilka omständigheter man väljer att förhandla med Ryssland och det är upp till Ukraina att avgöra vilka villkor för fred som är acceptabla. Det är också centralt att USA förblir engagerat i frågor som rör Ukrainas och Europas säkerhet. I Europeiska rådets slutsatser från den 20 mars 2025 om Ukraina uttrycker Europeiska rådet sitt stöd för en heltäckande, rättvis och varaktig fred som baseras på FN-stadgans principer och internationell rätt. Rådet välkomnar alla ansträngningar för att åstadkomma en sådan fred.

Utskottet konstaterar att det östliga partnerskapet sedan starten 2009 har varit ett framgångsrikt regionalt samarbetsformat för EU:s samverkan med sex partnerländer. I dagsläget genomgår ramverket förändringar, inte minst i ljuset av Rysslands invasion av Ukraina och det intensifierade EU-närmandet för några av partnerländerna.

Utskottet konstaterar vidare att det finns en strategi för Sveriges reformsamarbete med Östeuropa 2021–2027, som uppdaterades den 24 oktober 2024. Denna strategi omfattar även länderna i det östliga partnerskapet. I strategin anförts att Sverige genom ett fortsatt reformsamarbete med länderna inom EU:s östliga partnerskap kan bidra till en mer demokratisk utveckling där mänskliga

rättigheter, rättsstatens principer och jämställdhet står i fokus. Verksamheten ska enligt strategin skapa stärkta förutsättningar för en demokratisk och inkluderande utveckling. Sveriges bistånd ska vidare enligt strategin stödja reformprocesser för ett ökat EU-närmande eller EU-samarbete i de länder i regionen som strävar efter detta och i de kontexter där detta är tillämpligt.

När det gäller motionsyrkandet om att Sverige ska verka inom EU-samarbetet för att Turkiet åter ska ratificera Istanbulkonventionen, anser utskottet att det är djupt beklagligt att Turkiet har dragit sig ur Istanbulkonventionen. Utskottet konstaterar att regeringen under det svenska ordförandeskapet 2023 framgångsrikt slutförde förhandlingarna om EU:s anslutning till konventionen och förutsätter att regeringen fortsätter sitt aktiva arbete för att förebygga, lagföra och avskaffa våld mot kvinnor och våld i hemmet på såväl det nationella planet som i internationella kontakter.

Utskottet konstaterar att den ryska regimen har gått till allt hårdare angrepp mot politisk opposition, oberoende medier och civilsamhället i Ryssland. Sverige är en av de allra största givarna till ryska oberoende medier och enligt svaret från utrikesministern på skriftlig fråga 2024/25:799 avser regeringen fortsätta sitt stöd till det ryska civilsamhället, människorättsförsvarare och oberoende medier i och utanför Ryssland. Utskottet instämmer i utrikesministerns svar att det är av stor vikt att den ryska allmänheten kan ta del av oberoende information från ett pluralistiskt medielandskap.

När det gäller två motionsyrkanden om EU:s samarbetsavtal med Kuba konstaterar utskottet att Sverige inom EU har verkat för en översyn av EU:s avtal om politisk dialog och samarbete med Kuba. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att EU:s engagemangspolitik inte ger önskvärt resultat och att en översyn av avtalet, inklusive EU:s bistånd till Kuba, är befogad. Av bistånds- och utrikeshandelsministerns svar på skriftlig fråga 2024/25:710 framgår det att regeringen inom ramen för hanteringen av EU:s bistånd till Kuba har påtalat vikten av att inga medel går till statliga aktörer, eller aktörer med koppling till den kubanska staten. I svaret står även att Sverige fortsatt för samtal och samarbetar med likasinnade för att vinna ökat stöd för sin linje bland EU:s medlemsstater. Regeringen konstaterar vidare att en dialog om ett omförhandlat avtal sker mest effektivt med kommissionen och EU:s höga representant Kaja Kallas.

Med hänvisning till det som anförts ovan avstyrker utskottet motionerna 2024/25:1429 yrkande 3, 2024/25:3038 yrkande 71, 2024/25:3162 yrkandena 8, 25 och 26 samt motion 2024/25:3355 yrkandena 2 och 12.

Skrivelsen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger skrivelse 2024/25:115 till handlingarna.

Yttranden från andra utskott och EU-nämnden

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet anser att regeringens skrivelse om verksamheten i EU är ett viktigt instrument för att följa verksamheten inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden uttrycker i likhet med tidigare år sin uppskattning över skrivelsen som ger en överskådlig och informativ redogörelse för verksamheten i EU under 2024.

Utskottets ställningstagande

Finansutskottet och EU-nämndens uppfattning är att regeringens skrivelse över verksamheten i EU är viktig för möjligheten att följa utvecklingen inom EU och hur regeringen har agerat inom detta samarbete. Utskottet har i denna del ingen annan uppfattning.

Utskottet föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkandena i bilaga 2 som har beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns förslag i ett antal motioner som är föremål för förenklad motionshantering enligt de riktlinjer som riksdagen har fastslagit med anledning av Riksdagskommitténs betänkande Riksdagen i en ny tid (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21, rskr. 2005/06:333–335) och i enlighet med promemorian Förenklad motionsberedning under valperioden 2022–2026 som utrikesutskottet fastställde den 5 oktober 2023 (prot. 2023/24:3).

Utskottet har under beredningen kommit fram till att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen, och ett enigt utskott avstyrker dessa motioner. Detta kan innebära att partier vidhåller de synpunkter som framförs i motionsyrkandena men att de avstår från att ge uttryck för dem i detta betänkande.

Reservationer

1. Övergripande frågor, punkt 1 (S)

av Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Annika Strandhäll (S) och Lena Johansson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 18 och 19 samt avslår motion

2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8.

Ställningstagande

EU är en union för demokratier och samarbetet bygger på gemensamma värderingar. Därför vill vi säkerställa att alla EU:s medlemsstater är väl fungerande demokratier som bekämpar korruption och möjliggör ansvarsutkrävande i fria och demokratiska val. Kraven på medlemsstaterna att upprätthålla demokrati, stabil ekonomi, fackliga rättigheter och korruptionsbekämpning ska vara strikta. Demokratiska grundprinciper utmanas nu av auktoritära krafter i Europa när fria medier, fackliga organisationer, akademi och aborträtt attackeras och stödet till Ukrainas frihetskamp ifrågasätts.

Vi socialdemokrater vill att det ska bli lättare att hålla inne medel för länder som underminerar demokratiska värden. Regeringen bör verka för att EU inför en tydlig sanktionstrappa där EU i olika steg kan undanta länder från olika fördelar som EU-medlemskapet ger och ytterst utesluta ett land som har fullbordat en nedmontering av demokratin. Regeringen bör även verka för att rätten till en säker och trygg abort skrivs in i EU:s rättighetsstadga så att aborträtten på detta sätt grundlagsskyddas.

2. Övergripande frågor, punkt 1 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8 och
avslår motion
2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 18 och 19.

Ställningstagande

Attackerna på välfärden och arbetsrätten i många EU-länder utgör ett allvarligt hot mot jämställdheten. EU:s påtvingade åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor. Kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned och arbetsvillkoren försämrats. Jag som vänsterpartist driver kraven på ekonomisk rättvisa för kvinnor. EU bör införa en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys och syftar till att utjämna skillnader mellan könen i fråga om inkomst, levnadsvillkor m.m. Jag anser att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget.

3. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (S)

av Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Annika Strandhäll (S) och Lena Johansson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 17 och 49 samt
avslår motionerna
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14 och
2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 21.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen ska verka för att stärka EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik så att EU:s intressen och värden kan försvaras globalt. Europa måste långsiktigt ta ansvar för sin egen säkerhet. Det är avgörande att stärka den samlade europeiska försvarsförmågan samt EU:s handlingsförmåga som säkerhetspolitisk aktör och förmåga att ta ansvar för unionens och närområdets säkerhet. Genom att stärka EU:s arbete för cybersäkerhet stärks förmågan att agera mot desinformation, valpåverkan och hybridhot.

EU ska fortsätta vara en trovärdig säkerhetspolitisk aktör som tar ansvar för sin egen säkerhet och samtidigt agerar globalt med partner utifrån en bredd av civila och militära verktyg. Sverige har ett ansvar gentemot EU:s medlemsstater och omfattas av den solidaritet som EU-medlemskapet innebär.

Vi anser att regeringen ska verka för att stärka arbetet mot cyberhot och desinformation. Ett nära samarbete med EU och andra allierade för att utveckla gemensamma strategier mot cyberattacker och desinformation är betydelsefullt. Sverige behöver motverka desinformation genom att främja oberoende och pålitliga medier, stödja mediekompetensutbildning och säkerställa att medborgare har tillgång till korrekt och tillförlitlig information. En stark offentlig debatt, baserad på fakta och öppen diskussion, är nödvändig för att motverka de negativa effekterna av desinformation.

Sveriges utrikespolitik måste vara proaktiv när det gäller att hantera de diplomatiska konsekvenserna av cyberattacker och desinformationskampanjer. Sverige ska aktivt driva på i FN och EU för att stater som utför eller stöder sådana aktiviteter hålls ansvariga. Genom diplomatiska kanaler kan Sverige också arbeta för att främja dialog och minska spänningar som kan leda till cyberkonflikter samtidigt som man står fast vid att skydda nationell suveränitet och internationell rätt.

4. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 21 och avslår motionerna

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 17 och 49 samt 2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Jag anser att Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU. I stället bör EU prioritera en roll som förtroendeskapare och fredsbyggare i Europa. Regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna Pesco.

5. Utrikes- och säkerhetspolitik, punkt 2 (C)

av Anna Lasses (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14 och avslår motionerna

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkandena 17 och 49 samt

2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 21.

Ställningstagande

Jag anser att Sverige måste arbeta för att EU:s röst mot auktoritära stater stärks. EU behöver bli en mäktigare global ledare för att stärka den demokratiska utvecklingen i världen.

För mig som centerpartist är det viktigt att pågående kriser inte tas som intäkt för att införa mer överstatlighet i EU-samarbetet, men jag vill inte heller att kriser används för att motivera slutna gränser och ökad protektionism. Det är också viktigt att avvärja hot mot EU:s medlemsstater från länder som Kina och Ryssland som önskar stärka sitt politiska och ekonomiska inflytande. Det kräver en balansgång där EU måste få fortsätta göra det som unionen gör bäst, samtidigt som EU-samarbetet behöver stärkas inom vissa områden. EU behöver ta på sig rollen som vägvisare och föredöme och visa att demokrati, mänskliga rättigheter, marknadsekonomi och klimatansvar är vägen framåt. Detta förutsätter också att EU reagerar när medlemsstater bryter mot unionens grundvärderingar såsom demokrati och mänskliga rättigheter eller inte efterlever beslut som EU har antagit, t.ex. inom klimatbekämpning.

6. Sanktionsregimen mot terrorism, punkt 3 (S, C)

av Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Annika Strandhäll (S), Lena Johansson (S) och Anna Lasses (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 23 och 24 samt avslår motionerna

2024/25:1432 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 25.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen ska driva att EU:s rättsliga ramverk för terrorismsanktioner (gemensam ståndpunkt 2001/931/Gusp) uppdateras. Det är viktigt att terrorismsanktionsregimen möjliggör listning av statsunderstödda grupper som t.ex. IRGC och Wagnergruppen.

Vi konstaterar att riksdagen har beslutat om ett tillkännagivande (bet. 2023/24:UU10, rskr. 2023/24:184) om att svenska regeringen ska verka för en uppdatering av nämnda ramverk och också för att IRGC ska föras in på listan över organisationer eller personer som terrorismsanktionsregimen riktar sig mot.

7. Sanktionsregimen mot terrorism, punkt 3 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:1432 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 1 och 2 samt

2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 25 och

avslår motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 23 och 24.

Ställningstagande

EU:s ramverk för att lista terroristorganisationer (gemensam ståndpunkt 2001/931/Gusp) är inte tillräckligt effektivt och ramverket försvårar i sig processen att terroristlista vissa grupper. Vi anser därför att regeringen snarast möjligt bör verka för en översyn och därefter en uppdatering av regelverket för terroristlistning inom EU.

Republiken Belarus statssäkerhetskommitté (KGB) och Gubopik är ansvariga för att samordna internationella terrordåd som kapningen av Ryan airs flygplan i maj 2021, iscensätta Belarus hybridkrigföring med migranter i december 2021 och för tortyr av belarusiska medborgare.

De tjekiska och litauiska parlamenten har röstat för resolutioner som betecknar ovan nämnda organisationer som organisationer som stödjer terrorism.

Vi anser därmed att det finns goda skäl för att Sverige ska verka för att EU listar dessa organisationer som terroristorganisationer.

8. Terroristlistning av ryska företag, punkt 4 (S)

av Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Annika Strandhäll (S) och Lena Johansson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S) yrkande 42.

Ställningstagande

Ryssland är ett land som bör betecknas som en internationell sponsor av terrorism. Sedan 2014 har flera ryska privata militära företag som t.ex. Wagnergruppen deltagit i militära operationer utomlands som ligger i den ryska statens intresse. De har begått krigsbrott och visar ingen respekt för internationell lag och rätt. Det finns även en koppling till trafficking, smuggling av militär materiel och kulturföremål samt penningtvätt. Mot denna bakgrund bör den svenska regeringen ta initiativ till att dessa internationellt verksamma ryska militära företag klassas som terroristorganisationer.

9. Magnitskijsanktioner, punkt 5 (C)

av Anna Lasses (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 19, 21 och 34 samt
avslår motion
2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkandena 27 och 28.

Ställningstagande

EU:s Magnitskijsanktioner omfattar tyvärr inte korruption och penningtvätt, såsom sanktionslagstiftningen i USA, Kanada och de baltiska länderna. Det är väl dokumenterat i bl.a. Europaparlamentets årliga människorättsrapport att det finns ett samband mellan korruption och kränkningar av mänskliga rättigheter. Jag anser mot denna bakgrund att de som har bidragit till

kränkningar av mänskliga rättigheter genom systematisk korruption och penningtvätt ska bli föremål för sanktioner och hållas ansvariga enligt EU:s sanktionslagstiftning. Den svenska regeringen behöver därmed driva på för att EU:s Magnitskijlagstiftning ska breddas. EU:s Magnitskijnsanktioner ska användas långsiktigt mot t.ex. individer ansvariga för övergrepp mot uigurer i Kina, mot styret i Azerbajdzjan för människorättsbrott och etnisk rensning i området Nagorno-Karabach samt mot dem som slår ned kampen för kvinnors och flickors frihet och liv i Iran.

10. Övriga sanktionsfrågor, punkt 6 (S)

av Alexandra Völker (S), Olle Thorell (S), Linnéa Wickman (S), Annika Strandhäll (S) och Lena Johansson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5 och avslår motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 72 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

Vi anser att det behövs en mer långsiktig plan för stöd till Ukrainas krigföring och för återuppbyggnad av Ukraina. Regeringen bör verka för att EU-beslut fattas så fort som möjligt om att använda ryska frysta tillgångar för återuppbyggnaden av Ukraina.

11. Övriga sanktionsfrågor, punkt 6 (V, MP)

av Jacob Risberg (MP) och Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 72 och avslår motionerna

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S) yrkande 5 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 17 och 18.

Ställningstagande

Sanktionerna mot Ryssland måste kvarstå och skärpas. Det är problematiskt att EU samtidigt som man infört sanktioner mot Ryssland har fortsatt importera rysk energi. Ryssland får långt mer än hälften av sina exportintäkter från energin. Genom att stoppa all rysk energiimport kan EU kraftigt försvåra Rysslands fortsatta finansiering av kriget. Vi anser därför att regeringen ska verka för att EU omedelbart ska upphöra med import av rysk energi.

12. Bilateral och regionala relationer, punkt 7 (SD)

av Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:1429 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3 och avslår motionerna

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 71,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 8, 25 och 26 samt

2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 12.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör säga upp det politiska dialog- och samarbetsavtalet mellan EU och Kuba (PDCA). Avtalet innebär att man legitimerar den odemokratiska kubanska kommunistregimen samtidigt som den politiska oppositionen hålls utanför samtal. Här kan nämnas att Litauen aldrig har ratificerat avtalet. Vi välkomnar att regeringen har öppnat för en översyn av EU:s engagemangspolitik och nämnda samarbetsavtal med Kuba.

13. Bilateral och regionala relationer, punkt 7 (V)

av Lotta Johnsson Fornarve (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 12 samt avslår motionerna

2024/25:1429 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 71 och

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 8, 25 och 26.

Ställningstagande

Det är oroväckande att Turkiet har valt att lämna Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, kallad Istanbulkonventionen. Istanbulkonventionen är det första internationella rättsligt bindande instrumentet i Europa och ett av de första i världen som explicit kräver förbud mot och åtgärder för att stoppa mäns våld mot kvinnor. Det faktum att Turkiet har lämnat konventionen kan leda till att fler av de länder som har undertecknat men inte ännu ratificerat konventionen lämnar denna. Det innebär i sin tur att våldet kan öka mot kvinnor, flickor och kvinnoorganisationer som redan lever under hårt förtryck. Regeringen bör både inom EU-samarbetet och i sina direkta kontakter med Turkiet verka för att landet åter ratificerar Istanbulkonventionen.

På längre sikt är det viktigt att det mellanfolkliga samarbetet mellan EU och Ryssland utökas. I det arbetet kan Sverige spela en aktivare roll för att öka samarbetet runt Östersjön och Svenska institutet bör därför få ett särskilt uppdrag att arbeta för att främja en säkerhetsgemenskap och en demokratisk utveckling i Ryssland. Regeringen bör både inom och utanför EU-samarbetet verka för att utöka stödet till den ryska freds- och demokrati rörelsen.

14. Bilateral och regionala relationer, punkt 7 (C)

av Anna Lasses (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 8, 25 och 26 samt avslår motionerna

2024/25:1429 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3,

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 71 och

2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 12.

Ställningstagande

Rysslands krig i Ukraina har omkullkastat den europeiska säkerhetsordningen och förutsättningarna för svensk och europeisk säkerhet. Ukraina har rätt till sitt territorium och regeringen ska verka för att Ryssland omedelbart lämnar Ukraina, inklusive det sedan 2014 illegalt ockuperade Krim och de annekterade områdena Luhansk, Donetsk, Zaporizjza och Cherson. Det finns folkrättsliga principer om att varje land har rätt att försvara sig, rätt till sina internationellt erkända gränser och rätt att välja sin framtid. Rysslands agerande ska fördömas i de skarpaste ordalag och också genom handlingar.

Ett av målen för EU:s samarbets- och dialogavtal med Kuba var att EU skulle bekräfta sitt åtagande att stödja en förändrings- och moderniseringsprocess på Kuba. Jag anser att innehållet i och effekterna av samarbets- och dialogavtalet med Kuba bör utvärderas så att man kan avgöra om avtalet har uppnått sitt syfte och lett till de förändringar som behövs på Kuba. I avvaktan på detta bör regeringen återta Sveriges ratificering.

Utvecklingen i många av länderna inom det östliga partnerskapet går åt fel håll, inte minst på grund av ryskt inflytande. EU behöver officiellt utesluta Belarus ur partnerskapet. Så länge den nuvarande belarusiska regimen sitter vid makten finns inga förutsättningar för att låta landet delta igen. Detta förhindrar inte att EU ska fortsätta stödja den oberoende oppositionen och röster som verkar för demokrati i Belarus.

Det ligger i unionens intresse att partnerskapsländerna utvecklas till en fredlig och stabil region. Det är viktigt att EU utvecklar samarbetet ytterligare så att utvecklingssteg som tidigare har tagits i dessa länder inte går förlorade och länderna kan fortsätta utvecklas i demokratisk riktning. EU måste öka sin synlighet i dessa länder och erbjuda ett alternativ till rysk och kinesisk propaganda. EU behöver kliva in som en enande kraft som medlar och stödjer utveckling men samtidigt markerar mot korruption och människorättsbrott. Det senare kan ske t.ex. genom att införa Magnitskijsanktioner mot styret i Azerbajdzjan för deras kränkningar av mänskliga rättigheter och för etnisk rensning i området Nagorno-Karabach. EU behöver vara tydligt med att medlemskap i unionen är slutmålet för de länder som så önskar.

Jag som centerpartist välkomnar att Ukraina och Moldavien har inlett förhandlingar om EU-medlemskap. Det ska vara tydligt för alla medborgare och demokratirörelser i dessa länder att EU stödjer deras frihetskamp och att EU ser de övergrepp som begås. Den kamp som ländernas medborgare bedriver mot korruption och för ökat demokratiskt deltagande och skydd för de mänskliga rättigheterna måste stödas.

Regeringen bör därför verka för att EU tar fram en ny strategi för Kaukasien och det östliga partnerskapet som syftar till långsiktig fred och säkerhet i regionen.

15. Bilateral och regionala relationer, punkt 7 (MP)

av Jacob Risberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP) yrkande 71 och avslår motionerna

2024/25:1429 av Markus Wiechel m.fl. (SD) yrkande 3,

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkandena 8, 25 och 26 samt

2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkandena 2 och 12.

Ställningstagande

Jag anser att det är viktigt för Ukrainas långsiktiga säkerhet att Sverige stöttar landet i dess strävan att på meritbaserade grunder nå ett medlemskap i EU. EU måste fortsätta att stötta återuppbyggnaden av Ukraina och det ukrainska arbetet för att leva upp till kriterierna för ett EU-medlemskap.

Särskilt yttrande

Magnitskijsanktioner, punkt 5 (SD)

Aron Emilsson (SD) och Angelika Bengtsson (SD) anför:

Sverigedemokraterna ställer sig bakom utskottets ställningstagande och motivering, men vill göra följande tillägg.

Vi noterar att utskottets tillkännagivande i frågan inte är slutbehandlat enligt regeringens skrivelse 2024/25:75 och att arbetet fortskrider med frågan, vilket vi ser positivt på. Det är dock anmärkningsvärt att sådana sanktioner inte införts, trots att det finns ett stort behov att dessa snarast kommer på plats inom EU. USA, Kanada och de baltiska länderna är exempel på länder som redan infört sådana sanktioner. Det geopolitiska läget har inte förbättrats utan snarare tvärtom, varför det är av vikt att frågan färdigbehandlas skyndsamt. Vi ser att behovet av att införa Magnitskijsanktioner snarare ökat än minskat under den senaste tiden. I Ryssland och Azerbajdzjan förvärras situationen och det är uppenbart att i princip hela det ryska samhället stödjer det brutala invasionskriget mot Ukraina. Fredsuppgörelsen som både Azerbajdzjan och Armenien bekräftat i mars 2025 är naturligtvis ett mycket välkommet steg i rätt riktning för ett möjligt avslut av den tre decennier långa konflikten, men man har ännu inte kommit överens om när denna uppgörelse ska undertecknas. Förtrycket i Azerbajdzjan och misstron mellan folken är fortsatt stor. Utifrån denna utveckling finns det ett stort behov av att agera med sanktionsverktyg mot korruption och systematisk penningtvätt. Vi kommer att följa frågan noga framöver.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2024/25:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2024.

Följdmotionen

2024/25:3355 av *Håkan Svenneling m.fl. (V)*:

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att EU utser en särskild representant för Ukraina som ska spela en aktiv roll för att konsolidera insatser för fred, stabilitet och rättsstatlighet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen både inom ramen för arbetet i EU och i sina direkta kontakter med Turkiet bör verka för att landet åter ratificerar Istanbulkonventionen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den svenska regeringen bör verka för att skärpa målsättningarna för att den europeiska gröna given ska innehålla bindande mål på 70 procents minskade utsläpp till 2030 och nollutsläpp till 2040 samt för kompletterande mål för att minska de konsumtionsbaserade utsläppen och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att alla EU:s handelsavtal ska innehålla bindande miljö- och klimatklausuler samt att inga avtal ska tecknas med länder som inte skrivit under Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör verka för att uppdatera det juridiska ramverket så att det blir ett kraftfullt verktyg för att förhindra brott mot naturen (ekocid) genom att inkludera ekocid i Romstadgan och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör driva på för en reformerad prismekanism på EU:s elmarknad i syfte att skapa en tydligare koppling mellan produktionskostnad och pris till kund och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör begära ett undantag i EU i syfte att stabilisera elpriset

- via reglering av exportens prispåverkan och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU fryser förhandlingarna med Turkiet om EU-medlemskap tills vidare och att alla de förmåner som förmedlemskapsprogrammet ger, såväl politiskt som ekonomiskt, omedelbart dras in och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU avbryter flyktिंगavtalet med Turkiet och agerar för att våldet och repressionen mot oppositionella i Turkiet upphör och att alla som fängslats på politisk grund frigges, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för ett EU-gemensamt vapenembargo mot Turkiet och tillkännager detta för regeringen.
  12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom och utanför EU-samarbetet bör verka för att utöka stödet till den ryska freds- och demokrätirörelsen och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU konsekvent står upp för mänskliga rättigheter, folkrätt och demokrati i sina relationer till andra länder och tillkännager detta för regeringen.
  14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör arbeta för att EU ska bli en kärnvapenfri zon och tillkännager detta för regeringen.
  15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att inga fler odemokratiska EU-handelsavtal tecknas och tillkännager detta för regeringen.
  16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU försvarar kvinnors ekonomiska rättigheter och inför en feministisk handelspolitik och tillkännager detta för regeringen.
  17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att tydliga regler för mänskliga rättigheter införs i det övergripande investeringsavtalet (Comprehensive Agreement on Investment, CAI) och tillkännager detta för regeringen.
  18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla EU-länder ska ge minst 0,7 procent av BNI i utvecklingsbistånd och tillkännager detta för regeringen.

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att alla EU-länder ger minst 0,2 procent av BNI till de minst utvecklade länderna och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges regering bör arbeta för ett effektivt bistånd inom EU som följer ramarna för det globala partnerskapet för effektivt utvecklingssamarbete (GPEDC) och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco) och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU slutar finansiera den libyska kustbevakningen och för att relationer med Libyen ska bygga på full respekt för asylrätten och mänskliga rättigheter och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige genom EU och FN:s flyktingorgan (UNHCR) bör agera för en snabb evakuering och vidarebosättning av flyktingar och asylsökande från Libyen och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inom EU bör motverka alla beslut som innebär att asylrätten och flyktingars mänskliga rättigheter kränks och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att EU ska tillsätta oberoende utredningar om huruvida Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex) har brutit mot internationell rätt och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för att EU ska ta ställning för ett omedelbart och permanent eldupphör i Gaza och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör rikta sanktioner mot israeliska bosättare och driva på för att sanktionerna ska bli verklighet i EU och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör motsätta sig att EU fördjupar sitt samarbete med Israel på något område och suspendera det nuvarande associeringsavtalet så länge Israel inte avvecklar bosättningarna och vägspärrarna på ockuperat område, avbryter blockaden av Gaza och upphör med byggandet av muren på Västbanken, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ till att EU ska införa ett vapenembargo mot Israel och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör driva på för att EU ska vidta åtgärder för att underlätta

- ansvarsutkrävande för begångna krigsbrott och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU ska kräva att den utlovade folkomröstningen om Västsaharas självständighet hålls och tillkännager detta för regeringen.
  32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskeavtal mellan EU och Marocko, i enlighet med EU-domstolens beslut, inte innefattar Västsaharas territorium så länge Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario, inte har gett sitt samtycke, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
  33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige i EU bör verka för att utarbeta riktlinjer för företag och investerare i syfte att förhindra investeringar på ockuperad mark så länge det inte sker efter godkännande av Västsaharas legitima representant Polisario och tillkännager detta för regeringen.
  34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att lobbyism begränsas i EU till förmån för nationella parlaments inflytande och tillkännager detta för regeringen.
  35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta i EU för att kriminalisera skatteflykt och medhjälp till skatteflykt så att dessa handlingar får kännbara påföljder och tillkännager detta för regeringen.
  36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för ett regelverk som innebär öppna böcker, minskade förmåner och sänkta politikerarvodet för alla EU-parlamentariker och tillkännager detta för regeringen.
  37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att EU-parlamentet endast ska sammanträda i Bryssel och tillkännager detta för regeringen.

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:22 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ta initiativ i EU till att utreda användning av intäkter från frysta ryska tillgångar till finansiering av befästningsarbeten vid EU:s östra gräns och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:25 av Magnus Jacobsson (KD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tillsammans med EU bör förbereda en Marshallplan för att bygga upp Ukraina efter kriget och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:92 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arrangera en återkommande Balkankonferens avseende handel och försoning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:138 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom ramen för EU och FN uppmärksamma Turkiets alltmer aggressiva agerande och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:387 av Björn Söder och Markus Wiechel (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett separat avtal mellan EU och de belarusiska demokratiska krafternas institutioner bör tecknas som en del av det förnyade partnerskapet och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:395 av Björn Söder och Markus Wiechel (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska dra sig ur PDCA och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:516 av Josef Fransson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska anta som målsättning att det europeiska samarbetet ska omformas så att länderna kan vara medlem i endast frihandelsunionen och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:522 av Magnus Berntsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige fortsatt ska stödja Svetlana Tichanovskaja som den legitima företrädaren för det belarusiska folket och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:524 av Magnus Berntsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom EU bör verka för att ompröva det politiska dialog- och samarbetsavtalet (PDCA) med Kuba, med krav på att den kubanska regimen vidtar konkreta

åtgärder för att förbättra situationen för mänskliga rättigheter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:528 av Gudrun Brunegård (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i högre grad ta tillvara civilsamhället i arbetet mot handeln med konfliktmineraler och i stödet för de människor som drabbas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att klassificera kobolt som en konfliktmineral och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:868 av Magnus Berntsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska fortsätta att ge stöd till Ukraina i deras kamp för frihet, med bibehållna och utökade sanktioner mot Ryssland, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:931 av Anders Ygeman (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta sanktioner mot Ryssland och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:961 av Martin Ådahl (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige inte ska erkänna Alexandr Lukasjenko som Belarus rättmätige president och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktioner riktade mot alla individer som har varit inblandade i utövande av våld mot, fängslandet av och tortyr som riktats mot fredliga demonstranter i Belarus bör införas skyndsamt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en fredlig övergång till demokrati i Belarus och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:981 av Camilla Mårtensen (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige aktivt måste arbeta för regnbågsfamiljers trygghet i Italien och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1429 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skarpa sanktioner mot Kuba och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en gemensam Kubapolitik med USA och demokratiska länder i den närliggande regionen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att säga upp det politiska dialog- och samarbetsavtalet mellan EU och Kuba (PDCA) och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1432 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom EU verka för att Republiken Belarus stats säkerhetskommitté (KGB) terrorlistas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inom EU verka för att huvuddirektoratet för bekämpning av organiserad brottslighet och korruption (GUBOPiK) terrorlistas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1433 av Aron Emilsson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att ytterligare skärpa EU:s sanktioner mot Ryssland, i synnerhet mot produkter som kan användas för militära ändamål, och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uttala att man inte erkänner Belarus nuvarande regering och verka för att få till stånd en blockering av tillträdet till Belarus SDR-konto för Aleksandr Lukasjenko och hans regim genom att frysa medlen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:1438 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att frysa tillgångar tillhörande illegitima regimer och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdatera ramverket för terrorlistning och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bredda EU:s Magnitskijsanktioner till att också omfatta systematisk korruption och penningtvätt och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa Magnitskijsanktioner mot azeriska företrädare och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3023 av Peter Hultqvist m.fl. (S):

42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta initiativ till klassning av internationellt verkande ryska militära företag som terrororganisationer och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3030 av Yasmine Eriksson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om synkronisering och rollfördelning mellan Sverige och andra EU-länder för att matcha givarländers kompetenser med mottagarländers behov och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3038 av Daniel Helldén m.fl. (MP):

71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att Ukraina välkomnas som EU-medlem och stötta Ukraina i att leva upp till Köpenhamnskriterierna och tillkännager detta för regeringen.
72. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU ska upphöra med import av rysk energi och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3107 av Morgan Johansson m.fl. (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktionerna mot Ryssland bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur ryska frysta tillgångar kan användas i återuppbyggnaden av Ukraina och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka den samlade europeiska försvarsförmågan samt EU:s handlingsförmåga som säkerhetspolitisk aktör och förmåga att ta ansvar för unionens och närområdets säkerhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att i EU införa en sanktionstrappa som gör att EU ytterst kan utesluta ett land som fullbordat en nedmontering av demokratin, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att grundlagsskydda aborträtten i hela EU genom att skriva in rätten till säker och trygg abort i EU:s rättighetsstadga och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om cyberhot och desinformation samt om att arbetet mot cyberhot och desinformation bör stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3162 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidhålla kravet att Ryssland omedelbart måste lämna Ukraina, inklusive det sedan 2014 illegalt annekterade Krim, och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU är Sveriges viktigaste utrikespolitiska arena och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU uthålligt behöver stärka sin förmåga att möta en bred palett av hot och utveckla sin säkerhetspolitiska verktygslåda, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att stärka EU:s röst gentemot krafter som hotar den liberala demokratin, t.ex. systemrivaler som Kina, och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva på för att utrikespolitiken i ökad utsträckning ska beslutas inom EU genom majoritetsbeslut och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att EU ska agera mot medlemsstater som, i strid med gemensamma sanktioner, öppnar för friare visum från t.ex. Ryssland och Belarus, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU uthålligt och kraftfullt ska upprätthålla och utveckla sanktionspolitiken mot ryssar och Ryssland samt att frysta tillgångar bör beslagtas och säljas för att användas för att återuppbygga Ukraina och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU:s Magnitskijsanktioner ska breddas till att omfatta systematisk korruption och penningtvätt och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU behöver införa Magnitskijsanktioner mot styret i Azerbajdzjan för övergrepp på mänskliga rättigheter och etnisk rensning i Nagorno-Karabach och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att täppa till kryphål i sanktionerna mot Ryssland och om behov av att Sverige och EU måste rikta sanktioner mot hela den ryska energi- och banksektorn, inklusive Rosatom, och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska arbeta för att EU uppdaterar sitt legala terroristramverk (common position 2001/931/CFSP) för att möjliggöra terrorklassning av exempelvis IRGC, det islamiska revolutionsgardet, samt liknande organisationer för att stärka det europeiska antiterroristsamarbetet och tillkännager detta för regeringen.

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att EU terroriststämplar IRGC och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återta Sveriges ratifikation av EU-Kuba-avtalet och driva att EU utvärderar och omprövar detsamma, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att EU tar fram en ny strategi för Kaukasien och det östliga partnerskapet som utgår från att stödja ländernas frihets- och demokratiörelser och inkluderar EU:s roll för långsiktig fred och stabilitet i området och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sanktionerna mot Belarus ska breddas till att omfatta systematisk penningtvätt och korruption samt vara träffsäkra och riktas mot ansvariga för övergreppen och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska driva att EU inför sanktioner mot ansvariga för Kinas övergrepp mot uigurer och andra minoriteter, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
9. Motioner som bereds förenklad		
2024/25:22	Magnus Jacobsson (KD)	
2024/25:25	Magnus Jacobsson (KD)	3
2024/25:92	Magnus Jacobsson (KD)	
2024/25:138	Magnus Jacobsson (KD)	
2024/25:387	Björn Söder och Markus Wiechel (båda SD)	
2024/25:395	Björn Söder och Markus Wiechel (båda SD)	
2024/25:516	Josef Fransson (SD)	
2024/25:522	Magnus Berntsson (KD)	
2024/25:524	Magnus Berntsson (KD)	
2024/25:528	Gudrun Brunegård (KD)	2 och 3
2024/25:868	Magnus Berntsson (KD)	
2024/25:931	Anders Ygeman (S)	
2024/25:961	Martin Ådahl (C)	1, 2 och 4
2024/25:981	Camilla Mårtensson (L)	
2024/25:1429	Markus Wiechel m.fl. (SD)	1 och 2
2024/25:1433	Aron Emilsson m.fl. (SD)	4 och 6
2024/25:1438	Markus Wiechel m.fl. (SD)	13
2024/25:3030	Yasmine Eriksson m.fl. (SD)	3
2024/25:3107	Morgan Johansson m.fl. (S)	4
2024/25:3162	Kerstin Lundgren m.fl. (C)	12, 13, 15, 22 och 27
2024/25:3355	Håkan Svenneling m.fl. (V)	1, 3–7, 9–11, 13–20 och 22–37

BILAGA 3

Finansutskottets yttrande 2024/25:FiU2y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2024

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 27 mars att ge övriga utskott och EU-nämnden tillfälle att senast den 22 april yttra sig över regeringens skrivelse 2024/25:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2024 och eventuella följdmotioner i ärendet i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Finansutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör finansutskottets ämnesområden och över motion 2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8.

Utskottet anser att utrikesutskottet bör föreslå att riksdagen ska avslå motionsyrkandet och lägga skrivelsen till handlingarna.

I yttrandet finns en avvikande mening (V).

Utskottets överväganden

Bakgrund

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2024, i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen tar upp beslut och händelser i unionen och redovisar unionens frågor utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. Skrivelsen inleds med en beskrivning av den övergripande utvecklingen i EU. Frågor som rör finansutskottets ämnesområden finns framför allt under följande avsnitt:

- EU:s fleråriga budgetram
- Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning
- Ekonomisk styrning och samordning
- Finansmarknaden
- EU:s budget
- Skydd av EU:s finansiella intressen
- Statistik.

I bilaga 3 i regeringens skrivelse återfinns beslut i rådet under 2024 där Sverige röstat nej eller lagt ned sin röst. Där redogörs för att Sverige röstade nej i fråga om att anta EU:s allmänna budget för 2025 och i fråga om att bevilja ansvarsfrihet för kommissionen för genomförandet av EU-budgeten 2022.

Skrivelsen

Regeringen framför i skrivelsen att Europeiska rådet enades på ett extra möte den 1 februari 2024 om en halvtidsöversyn av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027. Förslaget förhandlades under 2023, och regeringen framför sina utgångspunkter inför förhandlingarna i skrivelsen. De bestod av ett fokus på budgetrestriktivitet för att hålla ned den svenska avgiften, men även på fortsatt EU-stöd till Ukraina.

Stats- och regeringscheferna beslöt den 1 februari 2024 att tillkommande utgifter utöver Ukrainastödet väsentligen skulle finansieras genom omprioriteringar av befintliga medel. Beslutet innebar också ett långsiktigt och förutsägbart stöd till Ukraina på 50 miljarder euro fram till 2027. Därutöver innehöll förslaget bl.a. en lösning för hur de ökade räntekostnaderna med anledning av de gemensamma lån som togs till återhämtningsfonden skulle hanteras. Den politiska överenskommelsen omsattes under året i tre förordningar: MFF- och STEP-förordningarna samt Ukrainafaciliteten.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterarna Christian Danielsson, Statsrådsberedningen, och Johanna Lybeck Lilja, Finansdepartementet, om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget 2021–2027 den 7 juli 2023. Utskottet

informerades vid flera tillfällen under 2023 om läget i förhandlingarna av statssekreterarna Christian Danielsson och Johanna Lybeck Lilja. Därefter informerade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja utskottet i januari 2024 om processen framåt, och slutligen enades Europeiska rådet i februari 2024.

Den europeiska terminen för stärkt ekonomisk samordning

Skrivelsen

Den fjortonde europeiska terminen inleddes med att kommissionen presenterade det s.k. höstpaketet. Det bestod bl.a. av den årliga hållbara tillväxtöversikten och av förslag till prioriteringar för den ekonomiska politiken och sysselsättningspolitiken i EU.

I skrivelsen framför regeringen att Sverige i april 2024 överlämnade sina nationella reformprogram respektive stabilitets- och konvergensprogram till kommissionen. Kommissionen presenterade resultatet av sin analys av medlemsländernas rapporter något senare än vanligt, på grund av valet till Europaparlamentet den 19 juni och skedde i form av landrapporter och förslag till landsspecifika rekommendationer till medlemsstaterna. Rekommendationerna identifierar de huvudsakliga utmaningar som kommissionen anser att medlemsstaterna borde prioritera det kommande året.

För första gången lämnade även medlemsstaterna in medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer i enlighet med reformen av EU:s ekonomiska styrning. De medelfristiga finans- och strukturpolitiska planerna kommer framgent att ersätta både de nationella reformprogrammen och stabilitets- och konvergensprogrammen, framför regeringen.

Behandling i utskottet

Den 29 februari 2024 informerade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja utskottet om reformen av EU:s ramverk för ekonomisk styrning och hur detta skulle påverka rapporteringen inom terminen 2024. Utskottet och regeringen enades om att inte behandla Sveriges nationella reformprogram 2024, eftersom rapporteringen skulle fasa ut under året. Den 1 oktober 2024 informerade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja utskottet om Sveriges medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan som del av EU:s nya ramverk för ekonomisk styrning.

Regeringens bedömning av de landsspecifika rekommendationerna lämnades i budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1, bet. 2024/25:FiU1, rskr. 2024/25:49).

Ekonomisk styrning och samordning

Stabilitets- och tillväxtpakten

Skrivelsen

Reformen av EU:s ekonomiska styrning slutförhandlades och trädde sedan i kraft i april 2024. Syftet med det nya ramverket är att säkerställa hållbara offentliga finanser i EU:s medlemsstater. Den bakomliggande anledningen till reformen var att det tidigare ramverket inte bedömdes vara tillräckligt effektivt.

I juli öppnades underskottsförfaranden för sju länder: Belgien, Frankrike, Italien, Malta, Polen, Slovakien och Ungern. Samtidigt konstaterades det att Rumänien inte vidtagit åtgärder för att korrigera sitt underskott inom ramen för ett pågående underskottsförfarande. Ett underskottsförfarande öppnas för de medlemsstater som anses ha brutit mot de gemensamma reglerna.

I november presenterade kommissionen för första gången rekommendationer för de medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer som samtliga medlemsstater ska ta fram inom ramen för den reformerade stabilitets- och tillväxtpakten.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med finansminister Elisabeth Svantesson (M) om inriktningen för översynen av den ekonomiska styrningen i EU den 1 december 2022. Den 13 juni 2023 överlade utskottet även med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om det lagförslagspaket som kommissionen presenterade i april. Statssekreterare Johanna Lybeck Lilja informerade också utskottet om det pågående arbetet med översynen av den ekonomiska styrningen vid flera tillfällen under 2023 och fortsatte att informera utskottet i januari och februari 2024. Reformen av EU:s ekonomiska styrning slutförhandlades sedan under våren.

Den 1 oktober 2024 informerade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja utskottet om Sveriges medelfristiga finans- och strukturpolitiska plan 2025–2028 som en del av EU:s nya ramverk för ekonomisk styrning. Utskottet informerades senast av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om genomförandet av det reformerade ramverket den 7 november 2024.

Makroekonomiska obalanser

Skrivelsen

I november 2023 publicerade kommissionen 2024 års förvarningsrapport inom ramen för det makroekonomiska obalansförfarandet. Baserat på denna rapport presenterade kommissionen i mars och april 2024 fördjupade granskningar av tolv medlemsstater, däribland Sverige. Kommissionen bedömde att Sverige fortfarande hade makroekonomiska obalanser kopplade till hushållens skuldsättning och bostadsmarknadens funktionssätt.

Ekofinrådet godkände slutsatser om 2024 års förvarningsrapport den 16 januari 2024. Ekofinrådet godkände slutsatser om 2024 års fördjupade granskningar den 16 juli 2024. I december publicerade kommissionen 2025 års förvarningsrapport och även detta år planeras en fördjupad granskning av Sverige.

Behandling i utskottet

Frågan behandlades inte enskilt i finansutskottet under 2024, men den följdes av EU-nämnden.

Faciliteten för återhämtning och resiliens

Skrivelsen

I skrivelsen konstaterar regeringen att 18 reviderade genomförandebeslut om återhämtnings- och resiliensplaner antogs av rådet under året. Revideringarna skedde genom att bl.a. ett kapitel om REPowerEU inkluderades i planerna. Endast en medlemsstat har ännu inte lämnat in ett REPowerEU-kapitel. Medlemsstaterna har även reviderat sina planer med anledning av objektiva omständigheter. Under året lämnade även flertalet medlemsstater in utbetalningsförfrågningar till kommissionen. Vid slutet av 2024 hade totalt 306 miljarder euro betalats ut av fonden.

Behandling i utskottet

Den 28 september 2023 informerade finansminister Elisabeth Svantesson (M) utskottet om genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens och ikraftträdandet av tilläggsförordningen för REPowerEU. Utskottet informerades senast av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om genomförandet av faciliteten för återhämtning och resiliens den 7 november 2024.

Sveriges återhämtnings- och resiliensplan

Skrivelsen

Den 19 september 2024 beslutade regeringen om en ändring i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan. Ändringen innebar huvudsakligen att åtgärden Förändrad reduktionsplikt togs bort och att två nya åtgärder lades till – Mer effektiv miljöprövning och Nationellt professionsprogram för rektorer, lärare och förskollärare. Kommissionen lämnade den 20 november 2024 ett förslag till rådsbeslut om ändring av den tidigare återhämtningsplanen från 2022. Rådet beslutade i enlighet med kommissionens godkännandeförslag den 10 december 2024. Därefter beslutade regeringen den 12 december 2024 att begära utbetalning av den första och andra delbetalningen av Sveriges ekonomiska bidrag från faciliteten.

Behandling i utskottet

Under 2023 informerade statssekreterare Johanna Lybeck Lilja utskottet om den svenska planen för återhämtning och resiliens i juni, augusti (skriftligen), september och oktober. Den 17 september 2024 informerades utskottet av finansminister Elisabeth Svantesson (M) om ändringarna i Sveriges återhämtningsplan.

Utskottet behandlade kommissionens utvärdering av Sveriges genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen i samband med 2024 års ekonomiska vårproposition (prop. 2023/24:100, bet. 2023/24:FiU20, rskr. 2023/24:273).

Klimatfinansiering och internationell finansiering

Skrivelsen

Rådsslutsatser om klimatfinansiering inför FN:s klimattoppmöte COP29 antogs vid Ekofinrådet den 8 oktober. Slutsatserna har två syften: dels att redovisa EU:s fortsatta arbete med att mobilisera och öka finansieringen för klimatrelaterade ändamål, dels att ta fram och tydliggöra EU:s ståndpunkt i frågor som är specifikt kopplade till klimatförhandlingarna och genomförandet av Parisavtalet.

I skrivelsen noterar regeringen att Brasilien var ordförande i G20 under 2024. Under året hölls ett möte med stats- och regeringschefer och fyra möten med finansministrar och centralbankschefer. Ordförandeskapet, kommissionen och Europeiska centralbanken representerar EU i G20 på det finansiella och ekonomiska området. Mot bakgrund av Rysslands krig mot Ukraina gick det inte att enas om en gemensam kommuniké vid finansminister- och centralbankschefsmötet i februari 2024. Vid mötena i juli och oktober gick det däremot att enas om kommunikéer efter att G20:s utrikesministrar kommit överens om geopolitiska skrivningar. Vid mötet på stats- och regeringschefsnivå i Rio i november kom också G20-länderna överens om en gemensam deklaration.

Behandling i utskottet

Den 9 april 2024 informerade finansminister Elisabeth Svantesson (M), riksbankschef Erik Thedéen och bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forssell (M) utskottet inför Internationella valutafondens (IMF) och Världsbankens vårmöte. Den 17 oktober 2024 informerade finansminister Elisabeth Svantesson (M), vice riksbankschef Anna Seim och bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M) utskottet inför Internationella valutafondens (IMF) och Världsbankens årsmöte.

Makrofinansiellt stöd till länder utanför EU

Skrivelsen

Den 1 februari 2024 antog Europeiska rådet slutsatser om den fleråriga budgetramen där upprättandet av en facilitet för stöd till Ukraina ingick. Stödet uppgår till 50 miljarder euro under perioden 2024–2027 och omfattar bl.a. makrofinansiellt stöd. Under 2024 betalades 16,1 miljarder euro ut till Ukraina i form av bidrag och lån.

I september 2024 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket om EU:s bidrag till G7:s överenskommelse om att ställa ut lån till Ukraina där den framtida extraordinära avkastningen från frysta ryska centralbankstillgångar skulle användas för att återbetala lån och räntekostnader. Paketet innehöll bl.a. ett förslag om ett nytt exceptionellt makrofinansiellt stöd till Ukraina. I oktober antog rådet förslaget, och det makrofinansiella stödet uppgick slutligen till 18,1 miljarder euro.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med den dåvarande statssekreteraren Elin Eliasson den 14 juni 2022 om det meddelande om kort- och långsiktigt stöd till Ukraina som kommissionen lämnade den 19 maj 2022. Utskottet överlade även med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja i frågan den 7 november 2022. Därefter överlade utskottet med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om kommissionens uttalande om en alternativ lösning för makrofinansiellt stöd till Ukraina den 8 december 2022.

Den 7 juli 2023 överlade utskottet med statssekreterarna Christian Danielsson och Johanna Lybeck Lilja om en Ukrainafacilitet för perioden 2024–2027. Utskottet informerades också av statssekreterarna Christian Danielsson och Johanna Lybeck Lilja om förhandlingsläget i fråga om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget, där förslaget om Ukrainafaciliteten ingår, vid flera tillfällen under 2023.

Den 1 oktober 2024 överlade utskottet med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om kommissionens förslag om stödpaket till Ukraina som EU:s del i G7:s överenskommelse. Utskottet fick också information av statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om stödet till Ukraina vid flera tillfällen under 2024.

Finansmarknaden

Bankmarknaden

Skrivelsen

I skrivelsen framför regeringen att förhandlingar om ett flertal frågor inom bankmarknaden har pågått under 2024.

Kommissionen presenterade i början av 2023 ett lagförslag för att reformera det gemensamma ramverket för bankkrishantering och nationella

insättningsgarantisystem. Ramverket för bankkrishantering och nationella insättningsgarantisystem är gemensamt för hela EU27 och förhandlingar pågick under 2024.

Den 22 februari 2024 höll rådet och Europarlamentet en gemensam omröstning om sätet för den nya EU-myndigheten för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism, AMLA. Resultatet blev att AMLA kommer att få sitt säte i Frankfurt.

I juni 2023 presenterade kommissionen ett förslag till ändringar i regelverket för betaltjänster. Förhandlingar pågick i rådet under 2024.

I juni 2023 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket i syfte att ge lagstöd till ett eventuellt inrättande av en digital euro. Förhandlingar pågick i rådet under 2024.

Behandling i utskottet

Den 13 juni 2023 överlade utskottet med statssekreterare Johan Almenberg, Finansdepartementet, om ändringar av EU:s krishanteringsregelverk. Utskottet subsidiaritetsprövade de tre förslagen för bankkrishantering och nationella insättningsgarantisystem i september 2023 och ansåg att de inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Det senaste tillfället då finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) informerade utskottet om statusen i förhandlingarna var den 13 juni 2024.

Den 21 september 2021 överlade utskottet med statssekreterare Ulf Holm om kommissionens lagstiftningspaket med förslag till åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Det senaste tillfället då finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) informerade utskottet om statusen i förhandlingarna för AML-paketet var den 28 september 2023.

Den 28 september 2023 överlade utskottet med finansmarknadsminister Niklas Wykman om ändringar i regelverket för betaltjänster. Utskottet subsidiaritetsprövade de två aktuella förslagen i september 2023 och ansåg att de inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Det senaste tillfället då finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) informerade utskottet om förhandlingsläget var den 30 maj 2024.

Den 28 september 2023 överlade utskottet med finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) om EU:s lagstiftningspaket om digital euro. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i september 2023 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Det senaste tillfället då finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) informerade utskottet om förhandlingsläget var den 30 maj 2024.

Värdepappersmarknaden

Skrivelsen

Ett flertal förhandlingar pågick under 2024 inom värdepappersmarknaden, skriver regeringen i skrivelsen.

I maj 2023 presenterade kommissionen ett lagstiftningspaket som syftar till att stärka skyddet för icke-professionella investerare, exempelvis konsumenter, och säkerställa att dessa kan använda finansiella tjänster på ett tryggt sätt för att uppnå bättre investeringsresultat. Rådet enades om ett förhandlingsmandat i juni 2024.

Kommissionen presenterade i juni 2023 ett förslag till förordning om hållbarhetsbetyg. Efter trepartsmöten nåddes en politisk överenskommelse i februari 2024. Rättsakten antogs slutligt i november 2024.

I mars 2024 kom Eurogruppen i inkluderande format överens om ett uttalande om prioriterade åtgärder för det fortsatta arbetet med kapitalmarknadsunionen. Detta utgjorde enligt regeringen ett inspel till den nya kommissionen. Under 2024 diskuterade Europeiska rådet vid flera tillfällen frågor om kapitalmarknadsunionen inom ramen för EU:s konkurrenskraft. Kapitalmarknadsunionen har också uppmärksamats i både Enrico Lettas och Mario Draghis rapporter. Förhandlingar om lagförslag inom ramen för kapitalmarknadsunionen har fortsatt i rådet och i trepartsmöten.

Behandling i utskottet

Utskottet subsidiaritetsprövade förslagen om stärkt investerarskydd på finansiella marknader i september 2023 och ansåg att de inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Den 21 september 2023 överlade utskottet med statssekreterare Johan Almenberg om lagstiftningspaketet om stärkt investerarskydd på finansiella marknader. Utskottet informerades av finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) om förhandlingsläget den 7 mars och 30 maj 2024.

Den 21 september 2023 överlade utskottet med statssekreterare Johan Almenberg om förordningen om hållbarhetsbetyg. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i september 2023 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Det senaste tillfället då statssekreteraren informerade utskottet var den 16 november 2023. Efter att rättsakten slutförhandlats i EU överlämnade regeringen en proposition om ändringar för att kunna genomföra företagens hållbarhetsrapportering. Riksdagen sa ja till regeringens förslag, och lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2024 (prop. 2023/24:124, bet. 2023/24:CU23, rskr. 2023/24:212).

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) om kapitalmarknadsunionen den 7 mars 2024. Utskottet överlade också med finansminister Elisabeth Svantesson (M) om de ekonomiska och finansiella delarna i Draghi-rapporten den 5 december 2024.

Övriga finansmarknadsfrågor

Skrivelsen

I juni 2023 presenterade kommissionen ett förslag som syftar till att etablera en ram för åtkomst till finansdata, även kallad öppna finansiella tjänster.

Förhandlingar pågick under 2024. Ett förhandlingsmandat i rådet nåddes i december 2024.

Behandling i utskottet

Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget till förordning om en ram för åtkomst till finansdata i september 2023 och ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet överlade med finansmarknadsminister Niklas Wykman (M) om förslaget om en förordning om ett ramverk för tillgång till finansiella data den 28 september 2023.

EU:s budget

EU:s årsbudget

Skrivelsen

Den 19 juni 2024 presenterade kommissionen sitt förslag till EU:s årsbudget för 2025. Den 10 oktober samma år presenterade kommissionen ett uppdaterat utkast av förslaget. Utgiftstaken för 2025 fastställdes i förhandlingen om den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027. Rådets ståndpunkt fastställdes den 13 september 2024 och innebar minskningar jämfört med kommissionens första förslag. Under förlikningen med Europaparlamentet i november kunde en överenskommelse nås om årsbudgeten för 2025 som innebar en åtagandenivå på 199,4 miljarder euro och betalningar på 155,2 miljarder euro. Enligt överenskommelsen uppgick marginalerna innanför ram på 2,2 miljarder euro respektive 25,8 miljarder euro. Marginalerna utanför ram uppgick till 800 miljoner euro respektive 28,3 miljarder euro totalt inklusive specialinstrument. Överenskommelsen kunde antas den 16 november 2024.

Regeringen framför i skrivelsen att Sverige som enda land röstade emot förslaget med motiveringen att förslaget saknade tillräckliga marginaler för att kunna möta oförutsedda händelser under budgetåret (skr. 2024/25:115 bil. 3). Sveriges nej-röst berodde även på att de överstigande räntekostnaderna för EU:s gemensamma upplåning inte i tillräckligt hög grad finansierades genom omprioriteringar och existerande specialinstrument utan i stället via det nyinrättade specialinstrumentet EURI. Rådet fattade beslut om EU:s årsbudget för 2025 den 25 november 2024 och Europaparlamentet den 27 november 2024.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om EU:s årsbudget 2025 den 11 juni och 7 november 2024.

Motionen

I kommittémotion 2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8 anför motionärerna att EU:s påtvingande åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor och att kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned.

Motionärerna vill att EU ska införa en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys, och syftar till att utjämna skillnader mellan könen avseende inkomst, levnadsvillkor m.m. Motionärerna föreslår därför ett tillkännagivande om att regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget.

Tidigare behandling

Utskottet har tidigare behandlat liknande yrkanden, senast i sitt yttrande till utrikesutskottet över skrivelsen om verksamheten i EU under 2023 (yttr. 2023/24:FiU2y). Utskottet ansåg då att utrikesutskottet borde avstyra yrkandet, bl.a. med hänvisning till att regeringen stämt av prioriteringarna i förhandlingarna om halvtidsöversynen av EU:s fleråriga budgetram för perioden 2021–2027 i överläggningar med finansutskottet och genom samråd med EU-nämnden. Utrikesutskottet avstyrkte yrkandet. Riksdagen biföll utrikesutskottets förslag (skr. 2023/24:115, bet. 2023/24:UU10, rskr. 2023/24:183–184).

Skydd av EU:s finansiella intressen

Ansvarsfrihet för genomförandet av 2022 och 2023 års budget

Skrivelsen

Ekofinrådet beslutade i mars att rekommendera Europaparlamentet att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2022 års budget. Sverige valde att rösta nej vid omröstningen i Ekofinrådet (skr. 2024/25:115 bil. 3). Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2022 års budget.

Europeiska revisionsrättens årsrapport om budgetåret 2023 publicerades den 10 oktober 2024. För budgetåret 2023 gjorde revisionsrätten fyra uttalanden. Två var utan anmärkning: ett om att EU:s räkenskaper var tillförlitliga och ett om intäkterna. Två uttalanden hade anmärkningar. Det ena var en avvikande mening om budgetkostnadernas laglighet och korrekthet. Det berodde på att felprocenten hade ökat till 5,6 procent, vilket var över väsentlighetsgränsen på 2 procent. Det andra var en reservation om lagligheten och korrektheten i fråga om kostnaderna inom faciliteten för återhämtning och resiliens, vilket berodde på att ett antal utbetalningar innehöll väsentliga fel.

Behandling i utskottet

Utskottet överlade med statssekreterare Johanna Lybeck Lilja om ansvarsfrihet för kommissionens genomförande av EU:s årsbudget för 2022

den 29 februari 2024. Vid Ekofinrådets möte i mars 2024 antogs en rekommendation om att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten 2022.

Sverige röstade nej i Ekofinrådet då det ansågs allvarligt att kommissionen inte fått en revisionsförklaring utan kritik för alla delar av budgeten (skr. 2024/25:115 bil. 3). Ett flertal av revisorernas iakttagelser bedömdes även återspegla att EU-budgetens exponering för olika risker ökar. Europaparlamentet beslutade i maj att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av 2022 års budget.

Utskottet berörde frågan om ansvarsfrihet i betänkande 2024/25:FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen i december 2024.

Statistik

Skrivelsen

Europaparlamentet och rådet fattade beslut i november 2024 om förordningen (EU) nr 691/2011 om europeiska miljöräkenskaper samt om förordningen (EU) 2024/3018 om ändring av förordning (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik. Ekofinrådet antog den 5 november 2024 slutsatser om EU-statistik. De årliga slutsatserna följer upp utvecklingen av europeisk statistik utifrån rådets prioriteringar och kommissionens strategiska agenda. I detta års slutsatser välkomnar rådet bl.a. revideringen av förordningen (EG) nr 223/2009, vilken möjliggör användning av nya datakällor och mer innovativa arbetsätt.

Behandling i utskottet

Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget om ändring i förordningen om europeiska miljöräkenskaper i september 2022 och ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Den 26 september 2023 överlade utskottet med statssekreterare Natasa Ristic Davidson om ändring av förordningen (EG) nr 223/2009 om europeisk statistik. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i september 2023 och ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Finansutskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2024. Utskottet anser att skrivelsen är ett viktigt instrument för att följa verksamheten inom EU och hur regeringen har agerat i det europeiska samarbetet.

Under 2024 låg fokus på slutförandet av översynen av EU:s långtidsbudget, reformen av den ekonomiska styrningen, stödet till Ukraina och den geoeconomiska osäkerheten. Medlemsländerna i EU enades på nytt om ytterligare stöd till Ukraina i form av humanitärt, militärt och ekonomiskt bistånd. Utskottet konstaterar att världsläget fortfarande är kraftigt påverkat av kriget i Ukraina, och utskottet har vid fortsatta överläggningar ställt sig bakom regeringens linje att fortsätta ge stöd till Ukraina och att särskilt prioritera detta i frågan om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget och förslaget om att inrätta en Ukrainafacilitet för perioden 2024–2027. Utskottet välkomnar att en överenskommelse om en Ukrainafacilitet nåtts och de initiativ som tagits inom G7-samarbetet för att fortsätta stödja Ukraina. Likaså välkomnar utskottet det fortsatta arbetet med att ställa ut lån till Ukraina genom att använda extraordinär avkastning från de frysta ryska centralbankstillgångarna. Utskottet är likt regeringen positivt till att gå längre, så länge det sker i enlighet med folkrätten och EU-rätten.

Den svenska restriktiva grundhållningen när det gäller EU:s budget är fast förankrad i riksdagen. I denna restriktiva grundhållning är principerna om subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet och sund ekonomisk förvaltning vägledande. Utskottet gav i juli 2023 regeringen mandat att i frågan om en halvtidsöversyn av EU:s långtidsbudget driva linjen att översynen inte ska användas för att möjliggöra ökade utgifter i EU-budgeten eller för att luckra upp utgiftstakens begränsande funktion, utan att finansieringen i första hand bör ske genom omprioriteringar. Utskottet välkomnar att en överenskommelse nåtts och att Ukraina fick en särskild roll i överenskommelsen.

Inför förhandlingarna om halvtidsöversynen av EU:s långtidsbudget för perioden 2021–2027 stämde regeringen av prioriteringarna för utformningen av EU:s budget i överläggningar med finansutskottet och genom samråd med EU-nämnden. Utskottet anser mot den bakgrunden att utrikesutskottet bör föreslå att det aktuella motionsyrkandet avslås.

Utskottet välkomnar inrättandet av det nya ramverket för ekonomisk styrning i EU. Ramverket innebär att medelfristiga finans- och strukturpolitiska planer införs för samtliga medlemsstater. Utskottet understryker, liksom regeringen, vikten av att ramverket leder till att skuldsättningen minskar över tid i särskilt skuldsatta länder i enlighet med stabilitets- och tillväxtpaktens huvudsakliga syfte. Det är vidare viktigt att EU:s medlemsländer för en ekonomisk politik med nationellt ägarskap för genomförande av strukturreformer, och den europeiska planeringsterminen

stärker incitamenten för EU:s medlemsländer att föra en ansvarsfull finanspolitik. Vidare bör ramverket tillämpas på ett transparent och förutsägbart sätt som säkerställer likabehandling mellan medlemsstaterna. Utskottet välkomnar att den första nationella medelfristiga finans- och strukturpolitiska planen tagits fram och att detta gjorts med löpande kontakter på nationell nivå mellan regeringen och utskottet.

Utskottet noterar att det inletts ett arbete med att möjliggöra avsteg från stabilitets- och tillväxtpakten för att medlemsstaterna ska kunna öka sina nivåer av försvarsfinansiering på nationell nivå. Utskottet står fast vid sin hållning att ramverket ska leda till minskad skuldsättning över tid men ser även att omvärldsläget kräver exceptionella lösningar på medellång sikt och välkomnar därför initiativet.

För Sveriges del, som en liten öppen ekonomi, är det av stor betydelse att EU:s inre marknad utvecklas positivt och skapar möjligheter för svenska företag och medborgare. Enligt utskottet är det centralt att rådet och kommissionen i tillämpningen av den ekonomiska styrningen fullt ut respekterar de nationella parlamentens roll.

Utskottet välkomnar att regeringen i september 2024 beslutade om en ändring i Sveriges återhämtnings- och resiliensplan. Vidare välkomnar utskottet att regeringen i december ansökte om en första utbetalning från återhämtningsfaciliteten. Utskottet förutsätter att regeringen fortsätter att informera om arbetet framåt och om fler kommande utbetalningar.

Utskottet välkomnar de framsteg som gjorts i förhandlingarna om flera förslag inom värdepappers- och bankmarknaden för att hantera finansiella stabilitetsrisker, stärka EU:s konkurrenskraft och möta den gröna omställningen även på finansmarknadsområdet. Vidare följer utskottet förhandlingarna om att inrätta en digital euro. Utskottet välkomnar att den europeiska myndigheten för bekämpning av penningtvätt och av terrorismfinansiering, AMLA, har inrättats och fått sitt säte i Frankfurt. Det är enligt utskottet positivt att arbetet mot penningtvätt och terrorismfinansiering prioriteras av EU.

Utskottet betonar vikten av att skydda EU:s finansiella intressen och ställde sig kritiskt till beslutet om att bevilja kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av budgeten för 2022. Sverige röstade nej till rådets rekommendation om att bevilja ansvarsfrihet, mot bakgrund av att Sverige ansåg att det var allvarligt att kommissionen inte fått en revisionsförklaring utan kritik för alla delar av budgeten. Europeiska revisionsrätten konstaterade också att felprocenten i EU-budgeten uppgick till 5,6 procent och att ett flertal av revisorernas iakttagelser återspeglade att EU-budgetens exponering för olika risker ökar. Europaparlamentet beviljade i mars 2024 kommissionen ansvarsfrihet för genomförandet av EU:s budget för 2022.

Utskottet ställde sig också kritiskt till kommissionens förslag till EU:s årsbudget för budgetåret 2025. Sverige röstade som enda land nej till förslaget, med motiveringen att överenskommelsen som nåddes om EU:s årsbudget för 2025 inte bedömdes garantera tillräckliga marginaler för det kommande

budgetåret. Sveriges nej-röst berodde även på att de överstigande räntekostnaderna för EU:s gemensamma upplåning inom Next Generation EU inte i tillräckligt hög grad finansierades genom omprioriteringar och existerande specialinstrument utan i stället via det nyinrättade specialinstrumentet EURI.

Utskottet vill slutligen betona vikten av att frågor som har betydelse för hela EU diskuteras och beslutas av samtliga medlemsstater. Utskottet välkomnar åtgärder för att stärka den finansiella stabiliteten och välkomnar den förnyade diskussionen om kapitalmarknadsunionen. Det är viktigt att åtgärder som vidtas i syfte att stärka kapitalmarknadsunionen och även bankunionen tar hänsyn till hela EU:s inre marknad och att utformningen möjliggör likvärdig behandling av länder som har och länder som inte har euron som valuta.

Utskottet anser med detta att utrikesutskottet bör föreslå att skrivelsen läggs till handlingarna.

Stockholm den 22 april 2025

På finansutskottets vägnar

Edward Riedl

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Edward Riedl (M), Mikael Damberg (S), Oscar Sjöstedt (SD), Gunilla Carlsson (S), Dennis Dioukarev (SD), Björn Wiechel (S), Jan Ericson (M), Ingela Nylund Watz (S), Charlotte Quensel (SD), Eva Lindh (S), Ida Drougge (M), Martin Ådahl (C), David Perez (SD), Cecilia Rönn (L), Ilona Szatmári Waldau (V), Annika Hirvonen (MP) och Cecilia Engström (KD).

Avvikande mening

Verksamheten i Europeiska unionen under 2024 (V)

Ilona Szatmári Waldau (V) anför:

Attackerna på välfärden och arbetsrätten i många EU-länder utgör ett allvarligt hot mot jämställdheten. EU:s påtvingande åtstramningspolitik har slagit extra hårt mot kvinnor. Kvinnor drabbas hårdast när välfärden skärs ned och arbetsvillkoren försämras. Vi driver kraven på ekonomisk rättvisa för kvinnor. EU bör införa en feministisk budget som bygger på en genomgripande feministisk analys och syftar till att utjämna skillnader mellan könen i fråga om inkomst, levnadsvillkor m.m. Regeringen bör verka för att EU inför en feministisk budget. Mot bakgrund av detta bör utrikesutskottet tillstyrka kommittémotion 2024/25:3355 av Håkan Svenneling m.fl. (V) yrkande 8.

BILAGA 4

Försvarsutskottets yttrande 2024/25:FöU3y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2024

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har beslutat att ge övriga utskott och EU-nämnden möjlighet att yttra sig över regeringens skrivelse 2024/25:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2024 och utskotten dessutom över de motioner som väckts med anledning av skrivelsen, i de delar dessa berör respektive utskotts beredningsområde. Försvarsutskottet begränsar sitt yttrande till det motionsyrkande som rör utskottets beredningsområde, nämligen det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco).

I yttrandet finns en avvikande mening (V).

Utskottets överväganden

Det permanenta strukturerade samarbetet

Motionen

I motion 2024/25:3355 yrkande 21 av Håkan Svenneling m.fl. (V) anför motionärerna att Sverige bör lämna det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco). Motionärerna anser att EU i stället bör prioritera en roll som förtroendeskapare och fredsbyggare i Europa.

Bakgrund

I december 2017 etablerades Pesco, som syftar till att fördjupa det försvarspolitiska samarbetet inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. Deltagandet i Pesco är frivilligt och beslutsfattandet ligger kvar hos de enskilda medlemsstaterna som själva beslutar hur många Pescoprojekt de vill medverka i. Det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet föreslog i betänkande 2017/18:UFöU3 att regeringens förslag om ett svenskt deltagande i Pesco skulle bifallas. Eftersom deltagande i Pesco är frivilligt bedömdes det inte påverka den nationella suveräniteten. Utskottets förslag fick stöd i kammaren (prop. 2017/18:44, bet. 2017/18:UFöU3, rskr. 2017/18:94). Utskottet har vid flera tillfällen uttryckt sitt stöd för ett svenskt deltagande i Pesco i enlighet med de kriterier och åtaganden som de deltagande länderna tidigare enats om (yttr. 2017/18:FöU9y, yttr. 2018/19:FöU4y, yttr. 2020/21:FöU8y och yttr. 2022/23:FöU3y). I sitt yttrande till utrikesutskottet över regeringens skrivelse 2023/24:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2023 och följdmotioner anförde försvarsutskottet att Pesco, som har till syfte att förbättra de deltagande staternas militära förmågor, behövs för att försäkra långsiktig fred och skapa stabilitet inom EU.

Utskottets ställningstagande

Det säkerhetspolitiska läget i Europa har försämrats kraftigt de senaste åren, inte minst på grund av Rysslands fullskaliga anfallskrig mot Ukraina. Därför anser utskottet att det är angeläget att den europeiska försvarsförmågan stärks och att detta sker skyndsamt. Utskottet välkomnar samarbete inom EU som syftar till att bidra till en sådan förstärkning. Vidare konstaterar utskottet att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken inom EU är mellanstatlig. Utskottet understryker vikten av att försvarssamarbete inom EU inte bidrar till

begränsningar av nationell operativ förmåga, och vill därför särskilt framhålla att det är frivilligt för medlemsstaterna att delta i Pescosamarbetet och dess projekt.

Utskottet anser att Pescosamarbetet är en viktig del i utvecklingen av unionens militära interoperabilitet och gemensamma operativa beredskap. Därtill utgör samarbetet en möjlighet att främja svenska försvarspolitiska intressen. Bland annat deltar Sverige i ett Pescoprojekt om militär mobilitet som syftar till att förenkla och standardisera nationella gränsöverskridande militära transportförfaranden. Utskottet anser att möjligheterna till snabb förflyttning av militär personal och militära tillgångar i hela EU är av avgörande betydelse för europeisk beredskap. Sverige deltar även i ett projekt om skydd av kritisk infrastruktur på havsbotten. Ökad samverkan allierade länder emellan är en central förutsättning för skyddet av kritisk infrastruktur till havs, bl.a. i Östersjön. Med tanke på det försämrade säkerhetspolitiska läget och för att på bästa sätt möta de potentiella hot som präglar såväl svensk som europeisk försvars- och säkerhetspolitik understryker utskottet betydelsen av ett omfattande och välfungerande europeiskt samarbete.

Utskottet tar fasta på att regeringen i samband med den svenska anslutningen till Pesco åtog sig att verka för en effektivare europeisk försvarsindustri inom Pesco. Utskottet vidhåller sin bedömning att främjandet av den europeiska försvarsindustriella och försvarstekniska basen alltjämt är en prioriterad fråga inom det europeiska försvarssamarbetet. Utskottet vill därför uttrycka sitt fortsatta stöd för ett svenskt deltagande i Pesco i enlighet med de kriterier och åtaganden som de deltagande länderna tidigare enats om.

Utskottet föreslår därmed att utrikesutskottet avstyrker motion 2024/25:3355 (V) yrkande 21

Stockholm den 10 april 2025

På försvarsutskottets vägnar

Matheus Enholm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matheus Enholm (SD), Jörgen Berglund (M), Helén Pettersson (S), Johan Andersson (S), Helena Bouveng (M), Hanna Westerén (S), Gulan Avci (L), Alexandra Anstrell (M), Hanna Gunnarsson (V), Mikael Oscarsson (KD), Mikael Larsson (C), Lars Püss (M), Emma Berginger (MP), Per Söderlund (SD), Markus Selin (S), Camilla Brunsberg (M) och Lena Johansson (S).

Avvikande mening

Det permanenta strukturerade samarbetet (V)

Hanna Gunnarsson (V) anför:

Jag delar inte utskottets syn på det permanenta strukturerade samarbetet Pesco. Jag menar att Sverige bör avbryta allt samarbete som bidrar till militariseringen av EU. I stället bör EU prioritera en roll som förtroendeskapare och fredsbyggare i Europa. Regeringen bör återkomma med förslag om att Sverige ska lämna Pesco. Jag anser följaktligen att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2024/25:3355 yrkande 21.

BILAGA 5

EU-nämndens yttrande 2024/25:EUN1y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2024

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 27 mars 2025 att ge EU-nämnden och utskotten tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2024/25:115 Verksamheten i Europeiska unionen under 2024. EU-nämnden har beslutat att yttra sig över skrivelsen i frågor som har varit av särskilt intresse i nämndens verksamhet under 2024.

I yttrandet finns tre särskilda yttranden (S, V, MP).

EU-nämndens överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2024 i enlighet med 9 kap. 21 § riksdagsordningen. Skrivelsen är en över-gripande beskrivning av Europeiska unionens verksamhet och utveckling. Den behandlar flera olika politikområden och tar upp beslut och händelser utifrån arbetet i rådets olika sammansättningar. EU-nämnden anser att regeringens skrivelse om verksamheten i Europeiska unionen är ett viktigt underlag för att riksdagen ska kunna följa utvecklingen inom EU.

I bilagorna till skrivelsen redogörs för mål vid EU-domstolen av svenskt intresse, avslutade och pågående överträdelseärenden samt beslut i rådet som Sverige inte har stött.

EU-nämndens ställningstagande

Synpunkter av övergripande karaktär

Förberedelserna inför den nya institutionella cykeln har präglat Europeiska unionens arbete under året. Efter Europaparlamentsvalen i maj utsågs högnivåposter och en ny strategisk agenda antogs i juni. En ny kommission godkändes i sin helhet under hösten. Regeringen samrådde med nämnden inför alla dessa beslut. Arbetet i EU-nämnden följer rådets dagordningar som med anledning av den nya institutionella cykeln varit något mindre omfattande under året.

Under höstens sammanträden i EU-nämnden framfördes kritik mot det ungerska ordförandeskapet.

Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har fortsatt att prägla EU-arbetet under hela året. Kriget har hanterats inom i stort sett samtliga rådskonstellationer.

Regeringen har samrått med EU-nämnden inför möten i Europeiska rådet där bl. a. situationen i Mellanöstern har varit ett återkommande tema. Regeringen har fått stöd för sin ståndpunkt med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C och MP).

EU-nämnden har hanterat ett stort antal skriftliga samråd bl.a. inför de rådsbeslut som antas genom s.k. skriftliga förfaranden i rådet samt inför godkännande av A-punkter, dvs. beslutspunkter där en överenskommelse redan har nåtts vid förberedande möten och som rådet kan besluta om utan diskussion.

EU-nämnden vill, i likhet med tidigare år, uttrycka sin uppskattning över skrivelsen, som ger en överskådlig och informativ redogörelse för verksamheten i EU under 2024.

Kontakterna mellan EU-nämnden och regeringen har fungerat väl såväl på politisk nivå som på tjänstemannanivå. Samarbetet har även fortsatt att präglas av god samarbetsanda och beredskap för nödvändig flexibilitet.

Särskilda synpunkter

Inför allmänna rådet har rättsstatsfrågorna varit återkommande dagordnings-punkter. Inom ramen för den årliga rättsstatsdialogen har det genomförts både landsspecifika dialoger och en horisontell diskussion om kommissionens årliga rapport om rättsstatsprincipen som för första gången omfattar fyra kandidatländer (Albanien, Montenegro, Nordmakedonien och Serbien). Sammantaget har det funnits stöd för regeringens hållning med avvikande ståndpunkt från ett parti (S) vid den horisontella diskussionen. Nämnden har vidare gett regeringen stöd för dess linje i hanteringen av utvecklingen när det gäller unionens värden i Ungern. En annan återkommande fråga är diskussionen om Europas framtid, där det funnits stöd i nämnden för regeringens inriktning med avvikande ståndpunkter vid olika tillfällen från fyra partier (S, SD, V och MP). Inom ramen för allmänna rådet har förberedande diskussioner inför Europeiska rådets möten ägt rum i nämnden vid åtta tillfällen, dels om utkast till kommenterad dagordning, dels om utkast till slutsatser. Nämnden har gett regeringen stöd för dess linje vid samtliga tillfällen. Vid olika tillfällen har avvikande ståndpunkter lämnats av tre partier (S, V och MP). Vidare har nämnden gett regeringen stöd för dess linje gällande lagstiftningspaketet för försvar av demokratin. Förbindelserna mellan EU och Storbritannien liksom mellan EU och Schweiz har behandlats även detta år. Vid samtliga tillfällen har det funnits stöd i nämnden för regeringens hållning. Nämnden har vidare gett sitt stöd för regeringens linje gällande lagstiftningsplaneringen och diskussionen om vad medlemsstaterna anser bör finnas med i kommissionens arbetsprogram för 2025. Tre partier (S, V och MP) anmälde avvikande ståndpunkter. Regeringen fick också stöd för sin ståndpunkt vid nämndens behandling av rådsslutsatser om EU:s utvidgning.

Inför rådet för utrikes frågor och Europeiska rådet har ett genomgående tema även i år varit Rysslands krig mot Ukraina. Regeringen har samrått muntligt med nämnden inför diskussioner på rådsmöten men även skriftligt inför antagandet av bl.a. tre sanktionspaket riktade mot Ryssland. Vid samtliga tillfällen fanns det stor samsyn och stöd för regeringens hållning. Nämnden behandlade även löpande Mellanöstern inför såväl rådet för utrikes frågor som Europeiska rådet. Det fanns stöd för regeringens linje vid samtliga tillfällen. Fyra partier anmälde avvikande ståndpunkter vid olika tillfällen, delvis likalydande (S, V, C och MP).

Inför möten i rådet för utrikes frågor – försvar har EU:s stöd till Ukraina varit en återkommande fråga och regeringen har fått stöd för sin linje. Vidare har regeringen vid samråd med nämnden om försvarsberedskap fått stöd för sin linje, med avvikande ståndpunkt från två partier (V och MP).

Inför möten i rådet för utrikes frågor – handel behandlade nämnden bl.a. rådsslutsatser vid inledningen och avslutningen av Världshandelsorganisationens trettonde ministerkonferens (MC13) samt rådets ståndpunkt som skulle uttryckas å Europeiska unionens vägnar vid konferensen. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt men tre partier anmälde avvikande ståndpunkter, delvis likalydande (S, V och MP). Regeringen samrådde även med nämnden inför rådsdiskussioner om handel och konkurrenskraft – framtiden för EU:s handelspolitik. Regeringen fick stöd för sin inriktning men fyra partier lämnade avvikande ståndpunkter, delvis likalydande (S, V, C och MP).

Inför möten i rådet för ekonomiska och finansiella frågor har ett återkommande tema varit ekonomiska och finansiella konsekvenser av Rysslands krig mot Ukraina. Regeringen fick genomgående stöd för sin hållning i nämnden. EU:s stats- och regeringschefer diskuterade vid ett extrainsatt möte den 1 februari halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen inklusive Ukrainafaciliteten. Rådet fattade kort därefter beslut i frågan och regeringen fick stöd för sin ståndpunkt.

Inom ramen för rådet för rättsliga och inrikes frågor har nämnden vid ett flertal tillfällen behandlat den externa dimensionen av migration. Regeringen fick stöd för sin linje men tre partier anmälde vid dessa tillfällen avvikande ståndpunkter (V, C och MP). Det fanns vidare stöd för regeringens linje när rådet skulle anta en partiell allmän inriktning avseende förordningen om att förebygga och bekämpa sexuella övergrepp mot barn (CSAM). Fyra partier anmälde en gemensam avvikande ståndpunkt (SD, V, C och MP).

Nämnden har vid ett par tillfällen hanterat direktivet om minimiregler för att förhindra smuggling av migranter och gett regeringen stöd för dess ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter från två partier (V och MP). Regeringen fick också stöd för sin ståndpunkt när det gällde direktivet om harmonisering av vissa delar av insolvensrätten. Regeringen fick även stöd för sin linje vid nämndens behandling av förordningen om fastställande och erkännande av föräldraskap i gränsöverskridande situationer, med avvikande ståndpunkt från två partier (C och MP). Nämnden har vidare vid flera tillfällen fått lägesrapporter dels om kampen mot strafflöshet avseende brott begångna i samband med Rysslands anfallskrig mot Ukraina, dels om kampen mot narkotikahandel och organiserad brottslighet.

Vid samråd inför rådet för sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor har nämnden återigen behandlat direktivet om bättre arbetsvillkor för plattformsarbete. Det fanns stöd för regeringens ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter från två partier (S och C). Regeringen fick även stöd för sin ståndpunkt gällande direktivet om likabehandling, med en avvikande ståndpunkt från ett parti (SD). Nämnden gav även stöd till regeringen för dess hållning gällande direktivet om praktiktjänstgöring. Regeringen samrådde vidare med nämnden rörande La Hulpe-förklaringen om framtiden för den europeiska pelaren för sociala rättigheter och regeringen fick stöd för sin ståndpunkt, med avvikande ståndpunkt från tre partier (S, V och

MP). Under året behandlades även en mängd rådsslutsatser behandlats bl.a. om tillräckliga pensioner, om främjandet av social inkludering av personer med funktionsnedsättning, om att stärka kvinnors och flickors psykiska hälsa och främja jämställdhet samt om att säkerställa balans mellan arbete och privatliv och jämställdhet för alla generationer mot bakgrund av demografiska utmaningar. Regeringen fick stöd för sina ståndpunkter i samtliga fall, med avvikande ståndpunkt från två partier rörande de sistnämnda rådsslutsatserna (V och MP). Vid några tillfällen har nämnden fått lägesuppdateringar om rådets rekommendation om förstärkta kvalitetskriterier för praktikprogram.

På området hälsofrågor har nämnden vid några tillfällen behandlat läkemedelspaketet och gett regeringen stöd för dess linje. Vid samråd med nämnden om rådets rekommendation om rök- och aerosolfria miljöer fick regeringen stöd för sin ståndpunkt, med avvikande ståndpunkt från tre partier (S, V och MP). Regeringen fick även stöd av nämnden för sin linje rörande diskussion om den europeiska hälsounionen mot bakgrund av rapporten om EU:s framtida konkurrenskraft. Tre partier anmälde avvikande ståndpunkter (S, V och MP). Även på hälsoområdet har flera rådsslutsatser behandlats av nämnden under året, bl.a. om den europeiska hälsounionens framtid, om förbättrad organdonation och organtransplantation samt om förbättrad hjärt- och kärllhälsa. Vid samtliga tillfällen gav nämnden stöd för regeringens hållning, med avvikande ståndpunkt från tre partier (S, V och MP) rörande de sistnämnda rådsslutsatserna. Regeringen fick vidare stöd för sin hållning vid behandlingen av rådets rekommendation om cancerformer som kan förebyggas genom vaccination.

Inom ramen för miljörådet har nämnden behandlat direktivet om ändring av direktiv om avfall och regeringen har fått stöd för sin hållning, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C och MP). Nämnden gav vidare regeringen stöd för dess position när det gällde förordningen om förebyggande av förluster av plastpellets i syfte att minska mikroplastförorening, med avvikande ståndpunkter från två partier (V och MP). Meddelandet om EU:s klimatmål har behandlats vid flera tillfällen av nämnden och regeringen har även här fått stöd för sin position, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C, MP och V). Regeringen fick vidare stöd för sin ståndpunkt vid nämndens hantering av direktivet om markövervakning, med avvikande ståndpunkter från två partier (V, MP). Regeringen fick vidare stöd för sina ståndpunkter vid nämndens hantering av dels slutsatser om förberedelserna inför COP 29, med avvikande ståndpunkter från flera partier (S, V, C och MP), dels slutsatser om konventionen om biologisk mångfald, med avvikande ståndpunkter från tre partier (V, C och MP). Vid nämndens samråd om förordningen om cirkularitetskrav för fordonskonstruktion och hantering av uttjänta fordon fick regeringen stöd för sin linje, med avvikande ståndpunkt från ett parti (V).

Inför konkurrenskraftsrådet behandlade nämnden Mario Draghi:s rapport om EU:s framtida konkurrenskraft och gav stöd till regeringens ståndpunkt med tre avvikande ståndpunkter (S, V och MP). Regeringen samrådde även

med nämnden inför en riktlinjedebatt om ramen för statligt stöd och dess bidrag till EU:s politiska mål med Draghirapporten och Enrico Lettas rapport om den inre marknaden som underlag. Regeringen fick stöd för sin hållning, med avvikande ståndpunkt från ett parti (V). Regeringen samrådde vidare med nämnden om rådsslutsatser om den inre marknaden. Regeringen fick stöd för sin ståndpunkt men tre partier lämnade avvikande ståndpunkt (S, V och MP). Konkurrenskraftsfrågorna stod också i fokus för det informella mötet mellan stats- och regeringschefer i november då den s.k. Budapestdeklarationen antogs. Inför mötet samrådde statsministern med EU-nämnden och fick stöd för sin ståndpunkt med avvikande ståndpunkter från två partier (S och V).

Inför möten i rådet för transport-, telekommunikations- och energifrågor har alla tre områdena behandlats av nämnden. På transportområdet samrådde regeringen om flera rättsakter inom områdena landtransport, sjöfart och luftfart. På energiområdet samrådde regeringen med nämnden om bl.a. energisektorns bidrag till Europeiska unionens konkurrenskraft som en uppföljning av rekommendationerna i Draghi-rapporten. Regeringen fick stöd för sin inriktning men tre partier lämnade avvikande ståndpunkter (S, V och MP). På telekommunikationsområdet fick regeringen ett brett stöd från nämnden vid samrådet om rådsslutsatser om kommissionens vitbok om Europas framtida digitala infrastruktur.

Inför möten i rådet för jordbruk och fiskefrågor samrådde regeringen med nämnden om jordbruksrelaterade handelsfrågor vid flera tillfällen. Regeringen fick stöd för sin hållning men fyra partier lämnade avvikande ståndpunkter, delvis likalydande (S, V, C och MP). Krissituationen på jordbruksmarknaden var också en återkommande punkt på rådets dagordningar. Vid regeringens samråd med nämnden om snabba och strukturella åtgärder med anledning av den rådande krissituationen inom jordbrukssektorn fick regeringen stöd för sin inriktning men två partier lämnade avvikande ståndpunkter (V och MP). Marknadssituationen, särskilt efter invasionen av Ukraina är ytterligare en återkommande fråga som behandlats av nämnden vid flera tillfällen. Liksom tidigare år har regeringen fått ett brett stöd av nämnden utom vid ett sammanträde i mars då ett parti lämnade avvikande ståndpunkt (S). Regeringen samrådde även med nämnden om rådsslutsatser om en gemensam jordbrukspolitik efter 2027 med fokus på jordbrukarna. I oktober lämnade flera partier avvikande ståndpunkter, delvis likalydande (S, V, C och MP). I december inför antagande av rådsslutsatserna fick regeringen däremot ett bredare stöd för sin ståndpunkt med endast två partier som lämnade avvikande ståndpunkt (V och MP). Regeringen samrådde även med nämnden om två förordningar på skogsområdet. Regeringen fick stöd för sin inriktning i fråga om förordningen om produktion och saluföring av skogsodlingsmaterial. Regeringen fick även stöd för sin inriktning i fråga om förordningen om en övervakningsram för resilienta europeiska skogar men två partier lämnade avvikande ståndpunkt (V och MP).

På fiskeområdet har rådet, i sedvanlig ordning diskuterat fastställande av fiskemöjligheter i olika vatten. Regeringen samrådde t.ex. i oktober om

fiskemöjligheter i Östersjön och fick då stöd för sin ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter från fyra partier, delvis likalydande (S, V, C och MP). Regeringen har också samrått med nämnden kring EU:s årliga samråd om fiskemöjligheter med Storbritannien och Norge. Regeringen fick stöd för sin inriktning i EU:s samråd med Storbritannien men inte i EU:s samråd med Norge där tre partier lämnade avvikande ståndpunkter (S, V och MP).

Stockholm den 11 april 2025

På EU-nämndens vägnar

Erik Ottoson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Erik Ottoson (M), Matilda Ernkrans (S), Martin Kinnunen (SD), Mathias Tegnér (S), Martin Westmont (SD), Magnus Berntsson (KD), Anna Lasses (C), Leonid Yurkovskiy (SD), Rebecka Le Moine (MP), Elin Nilsson (L), Åsa Eriksson (S), Daniel Riazat (V), Mats Hellhoff (SD), Stefan Olsson (M), Louise Thunström (S), Alexandra Völker (S) och Kristina Axén Olin (M).

Särskilda yttranden

1. Verksamheten i Europeiska unionen under 2024 (S)

Matilda Ernkrans (S), Mathias Tegnér (S), Åsa Eriksson (S), Louise Thunström (S) och Alexandra Völker (S), anför:

Vi Socialdemokrater står bakom nämndens yttrande, men önskar lämna ett särskilt yttrande för att utveckla några av de avvikande ståndpunkter som vi har anmält när det gäller några av de frågor som lyfts i EU-nämndens yttrande.

Mellanöstern

Socialdemokraterna har vid flera tillfällen lyft att Sveriges och EU:s agerande behöver vara tydligt, kraftfullt och konsekvent i linje med internationell rätt, mänskliga rättigheter och en regelbaserad världsordning och att associeringsavtalet mellan EU och Israel därför bör frysas och att Sverige och EU bör verka för ett omedelbart och permanent eldupphör.

Den humanitära situationen i Gaza och på Västbanken är akut. Det är djupt oroande att tillgången till grundläggande förnödenheter, i synnerhet livsmedel, förhindras. Användningen av svält som ett vapen mot civilbefolkningen utgör ett brott mot den humanitära rätten. I detta sammanhang är UNRWA:s roll avgörande för att säkerställa humanitär hjälp, och vi motsätter oss inskränkningen i dess arbete.

De israeliska bosättningarna strider mot internationell rätt. Socialdemokraterna understryker att bosättningarna ska upphöra och ockuperad mark lämnas. Vi vill även framhålla att import från illegala bosättningar ska stoppas.

EU:s utvidgning

Demokrati, rättsstatens principer och EU:s andra grundläggande värden ska utgöra hörnstenarna i EU:s utvidgningspolitik. Socialdemokraterna menar att mot bakgrund av det oroliga omvärldsläget är det viktigare än någonsin att EU är en union för demokratier och att rättsstatens principer upprätthålls. Det handlar både om den regelbaserade världsordningen internationellt och rättsstatens principer nationellt. I samband med EU:s framtida utvidgning har vi också framhållit behovet av en noggrann analys av effekterna på arbetsmarknaden.

Handel, klimat och konkurrenskraft

Socialdemokraterna efterlyser en handelsordning som är fri, hållbar och rättvis. Frihandel måste kombineras med ambitiösa klimatmål – konkurrenskraft ska gå hand i hand med miljöansvar. Det är därför nödvändigt att EU:s gränjusteringsmekanism för koldioxid (CBAM) implementeras fullt ut och att ett nytt ambitiöst klimatmål antas. Socialdemokraterna vill att EU:s utsläpp ska minska med 95 procent netto till 2040. Energipolitiken måste också säkerställa tillgången till billig och tillförlitlig el här och nu.

Sociala rättigheter och den sociala dialogen

Socialdemokraterna vill framhålla att ett starkt socialt Europa där EU:s medlemsländer samverkar för att främja och förbättra villkoren för EU:s arbetstagare behövs. Ett starkt Europa kräver tillväxt, konkurrenskraft och ett dynamiskt näringsliv, men ekonomisk tillväxt och fler jobb leder inte nödvändigtvis till ett socialt rättvist, inkluderande eller jämlikt samhälle. Därför är det nödvändigt att EU-samarbetet har en stark social dimension med ett tydligt jämställdhetsperspektiv. Vi vill betona vikten av att värna den sociala dialogen och den svenska modellen.

Fiskefrågor

Socialdemokraterna driver på för skärpta fiskekontroller och minskade fiskekvoter, som ett led i att bevara våra hav och främja ett långsiktigt hållbart fiske. Socialdemokraterna vill vända utvecklingen i Östersjön genom att minska fiskekvoterna och stoppa det storskaliga industrifisket för att skydda hotade bestånd och ge Östersjön en chans att återhämta sig.

2. Verksamheten i Europeiska unionen under 2024 (V)

Daniel Riazat (V) anför:

Jag står bakom EU-nämndens yttrande men önskar lämna ett särskilt yttrande med hänvisning till kommittémotion, 2024/25:3355.

Det gäller särskilt följande yrkanden:

I yrkande 4 framhålls att regeringen bör verka för att alla EU:s handelsavtal ska innehålla bindande miljö- och klimatklausuler samt att inga avtal ska tecknas med länder som inte skrivit under Parisavtalet. I yrkande 6 förordas att regeringen bör driva på för en reformerad prismekanism på EU:s elmarknad i syfte att skapa en tydligare koppling mellan produktionskostnad och pris till kund. I yrkande 7 efterfrågas ett tillkännagivande om att regeringen bör begära ett undantag i EU för att stabilisera elpriset via en reglering av exportens prispåverkan. Yrkande 15 handlar om att regeringen ska verka för att inga fler demokratiska EU-handelsavtal tecknas. I yrkande 16 föreslås att regeringen ska verka för att EU försvarar kvinnors ekonomiska rättigheter och inför en feministisk handelspolitik. I yrkande 17 framhåller motionärerna att

regeringen ska verka för att tydliga regler kring mänskliga rättigheter införs i det övergripande handelsavtalet mellan EU och Kina (Comprehensive Agreement on Investment, CAI). I yrkande 32 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för att EU säkerställer att handelsavtal och fiskeavtal mellan EU och Marocko i enlighet med EU-domstolens beslut inte innefattar Västsaharas territorium så länge som Västsaharas folk, via deras legitima representant Polisario inte har gett sitt samtycke. Vidare föreslås i yrkande 33 ett tillkännagivande om att Sverige bör verka i EU för att utarbeta riktlinjer för företag och investerare i syfte att förhindra investeringar på ockuperad mark.

3. Verksamheten i Europeiska unionen under 2024 (MP)

Rebecka Le Moine (MP) anför:

Jag står bakom EU-nämndens yttrande men önskar lämna ett särskilt yttrande för att utveckla några av de avvikande ståndpunkter som vi i Miljöpartiet har anmält när det gäller några av de frågor som lyfts i yttrandet

Mellanöstern

Miljöpartiet har vid upprepade tillfällen lyft att Sveriges och EU:s agerande behöver vara tydligt, kraftfullt och konsekvent i linje med internationell rätt, mänskliga rättigheter och en regelbaserad världsordning och att associeringsavtalet mellan EU och Israel därför bör frysas och att Sverige och EU bör verka för ett omedelbart och permanent eldupphör.

Den humanitära situationen i Gaza och på Västbanken är akut. Användningen av svält som ett vapen mot civilbefolkningen utgör ett brott mot den humanitära rätten. I detta sammanhang är UNRWA:s roll avgörande för att säkerställa humanitär hjälp, och vi motsätter oss inskränkningen i dess arbete.

De israeliska bosättningarna strider mot internationell rätt. Miljöpartiet understryker att bosättningarna ska upphöra och ockuperad mark lämnas. Miljöpartiet vill även framhålla att import från illegala bosättningar ska stoppas.

Klimat, miljö, jordbruk och handel

Klimatomställningen i EU går för långsamt. Sverige bör driva på för att skärpa klimatmålen, öka investeringarna i förnybar energi och klimatanpassa unionens budget så att verksamhet som är skadlig för klimatet kan fhasas ut. Miljöpartiet vill att EU ska vara nettopositivt till 2040, vilket innebär minst 95 procents utsläppsminskning, och att de kvarvarande utsläppen måste vara mindre än kolsänkan 2040. Miljöpartiet ställde sig positivt till förordningen om en övervakningsram för resilienta skogar.

Miljöpartiet vill se en fri, hållbar och rättvis handel. Ambitiösa miljökrav och goda arbetsvillkor ska ingå i all handelspolitik.

Fiskefrågor

Miljöpartiet driver på för skärpta fiskekontroller och minskade fiskekvoter, som ett led i att bevara marina ekosystem och främja ett långsiktigt hållbart fiske. Miljöpartiet vill vända utvecklingen i Östersjön genom att minska fiskekvoterna och stoppa det storskaliga industrifisket för att skydda hotade bestånd och ge Östersjön en chans att återhämta sig. Situationen för ål är fortfarande alarmerande och den vetenskapliga rekommendationen har länge varit nollkvot.

Rättsliga och inrikes frågor

Miljöpartiet menar att syftet med CSAM-förordningen är gott, men förordningen är alltför långtgående i sina inskränkningar av grundläggande fri- och rättigheter i den del som kallas chat control.

Miljöpartiet valde att inte ställa sig bakom en stor del av EU:s migrationspakt. Människor måste kunna fly till EU och asylskäl ska prövas på ett rättssäkert sätt. Det behövs fler lagliga vägar till EU. Vi tycker inte att man ska koppla bistånd till migration på något sätt.

Sociala rättigheter och hälsa

Miljöpartiet tycker att den sociala pelaren kan ge draghjälp åt förbättrade sociala och arbetsrättsliga villkor i de olika medlemsländerna. Det är viktigt att EU-samarbetet har en stark social dimension.

Vi anser att det vore värdefullt att inom ramen för arbetet med hälsounionen uppmuntra medlemsstaterna att utforma och implementera åtgärder som begränsar klimatförändringen och maximerar hälsovinster samtidigt som det hälsofrämjande arbetet stärks.